

Obrazovanost stanovništva kao razvojni resurs: primjer Benina

---

Đaković, Maja

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:544823>

Rights / Prava: [In copyright](#)/Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Maja Đaković

**Obrazovanost stanovništva kao razvojni resurs: primjer
Benina**

Diplomski rad

**Zagreb
2022.**

Maja Đaković

**Obrazovanost stanovništva kao razvojni resurs: primjer
Benina**

Diplomski rad

predan na ocjenu Geografskom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
radi stjecanja akademskog zvanja
magistre edukacije geografije i povijesti

**Zagreb
2022.**

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija *Geografija i povijest*; smjer: *nastavnički* na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom doc. dr. sc. Ružice Vuk.

Sveučilište u Zagrebu
 Prirodoslovno-matematički fakultet
 Geografski odsjek

Diplomski rad

Obrazovanost stanovništva kao razvojni resurs: primjer Benina

Maja Đaković

Izvadak: Obrazovanost stanovništva bitno određuje društveni i gospodarski razvoj svake države. Nalazimo se u vremenu u kojem obrazovanje postaje sve dostupnije, ali ipak postoje određeni dijelovi svijeta u kojima ono nije dostupno u dovoljnoj mjeri. Mnoge organizacije, poglavito na svjetskoj razini, upozoravaju na važnost obrazovanja djece i žena te se poduzimaju razne mjere kako bi se unaprijedile obrazovne mogućnosti. Cilj ovog diplomskog rada je pokazati provedivost Milenijskih ciljeva razvoja UN-a, ponajprije onih koji se odnose na suzbijanje siromaštva, ostvarivanje prava na primarno obrazovanje te uspostavljanje jednakosti među spolovima te istražiti problematiku obrazovanja i njenu ulogu kao pokretača razvoja države na primjeru Benina. Istraživanje je fokusirano na prostor Benina i to na razdoblje nakon uspostavljanja neovisnosti s posebnim naglaskom na prijelaz u 21. stoljeće kad su i doneseni Milenijski ciljevi razvoja UN-a. Vlastito kvantitativno istraživanje stavlja fokus na selo Hondji, smješteno u departmanu Ouémé. Analizirani su podatci o broju upisane djece, spolnoj strukturi učenika u spomenutoj školi te dinamika kretanja broja učenika u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine. Provedena su dva strukturirana intervjua s dvjema osobama zaposlenima u beninskom obrazovnom sustavu. Za potrebe prikaza karakteristika beninskog obrazovnog sustava analizirana je dostupna literatura i izvori.

50 stranica, 20 grafičkih priloga, 14 tablica, 20 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: obrazovanje, stanovništvo, Milenijski ciljevi razvoja UN-a, Benin

Voditelj: doc. dr. sc. Ružica Vuk

Povjerenstvo: doc. dr. sc. Ružica Vuk
 prof. dr. sc. Zoran Curić
 doc. dr. sc. Dubravka Spevec

Tema prihvaćena: 7. 11. 2019.

Rad prihvaćen: 10. 2. 2022.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Thesis
Faculty of Science
Department of Geography

Master

Education of population as a development resource: example of Benin

Maja Đaković

Abstract: The education of the population significantly determines the social and economic development of each country. We are in a time when education is becoming more accessible, but there are still certain parts of the world where it is not available enough. Many organizations, especially at the global level, warn of the importance of educating children and women and take various measures to improve educational opportunities. The aim of this thesis is to show the feasibility of the UN Millennium Development Goals, especially those related to poverty reduction, realization of the right to primary education and gender equality, and to explore education and its role as a driver of state development, on the example of Benin. The research is focused on the area of Benin, in the period after the establishment of independence, with special emphasis on the transition to the 21st century, when the UN Millennium Development Goals were adopted. Own quantitative research focuses on the village of Hondji, located in the department of Ouémé. Data on the number of enrolled children, the gender structure of students in the mentioned school and the dynamics of the number of students in the period from 2009/2010 until 2019/2020 school year were analysed. Two qualitative open-ended interviews were conducted with two people employed in the Benin education system. Available literature and sources were analysed to present the characteristics of the Benin education system.

50 pages, 20 figures, 14 tables, 20 references; original in Croatian

Keywords: education, population, UN Millennium Development Goals, Benin

Supervisor: Ružica Vuk, PhD, Assistant Professor

Reviewers: Ružica Vuk, PhD, Assistant Professor
Zoran Curić, PhD, Full Professor
Dubravka Spevec, PhD, Assistant Professor

Thesis title accepted: 07/11/2019

Thesis accepted: 10/02/2022

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

ZAHVALA

Ovim putem želim zahvaliti svojoj mentorici, doc. dr. sc. Ružici Vuk na strpljivosti, razumijevanju, smjernicama i poticajima. Hvala Vam što ste u meni upalili plamen i svojim me predavanjima još više potaknuli da zavolim afrički kontinent. Hvala Vam na primjeru poniznosti, otvorenosti, upornosti i jednostavnosti.

Neizmjerena hvala ide mojim roditeljima, Draženki i Marijanu, na daru života, podršci i ljubavi koju su mi pružili, mojem bratu Ivanu i sestrama Ivani i Matei, uz koje sam svakodnevno rasla i koji moj život čine ispunjenim. Koliko god bilo teško, na obitelj uvijek možemo računati, a bolju obitelj od vas ne bih mogla poželjeti. Hvala dragoj šogorici Ani i nećacima Leu i Luciji. Vi ste moj najveći razlog za osmijeh. Hvala i ostalim članovima moje obitelji, posebno bakama Janji i Katici, te djedu Ivi.

Hvala mojim prijateljima s fakulteta, Dani, Emi, Ivani i Stjepanu uz koje je ovaj studij zbilja proletio. U vama sam pronašla prijatelje za cijeli život. Hvala Elizabeti, Antoniu, Mislavu i Branimiru. Hvala vam što moj život činite lakšim, zabavnijim i ispunjenijim. Hvala vlč. Damiru i mojim dragim prijateljima iz župe, Draženu i Meliti, što su uvijek bili uz mene.

Hvala mojim djevojčicama iz Doma sv. Ivan Pavao II. u Beninu. Vi ste me naučile što je vrijedno u životu i koliko je malo potrebno da čovjek bude sretan. Vaša želja za znanjem može biti samo poticaj da ja budem još bolja osoba. Hvala Rocku i Clairautu koji su pomogli pri distribuciji upitnika, ali i drugim prijateljima iz Benina, ponajprije mom „mlađem bratu“ Nicolasu. Hvala dragoj Tereziji s kojom me spojila ljubav prema Beninu. Hvala ti što si bila moja podrška dok smo zajedno pokušavale dovršiti stranice svojih radova.

Hvala dragom Odilonu preko kojeg sam i upoznala predivan Benin koji me iz dana u dan sve više očarava i nadahnjuje. Hvala ti Odilone na prijateljstvu i podršci, ali i povjerenju koje si mi iskazao. Posebno hvala što si mi dao priliku da dijelim nezaboravne trenutke s djecom u Hondjiju. Tamo sam pronašla svoju drugu obitelj.

Na kraju, najveća hvala ide dragom Bogu koji je upravljao mojim putevima i pratio me kroz sve ove godine studiranja. Bez Njegove milosti i ljubavi ne bih bila ovdje gdje jesam.

Sadržaj	
1. UVOD	1
1.1. Ciljevi, istraživačka pitanja i hipoteze istraživanja	2
1.2. Dosadašnja istraživanja	4
1.3. Pristup istraživanju	5
2. MILENIJSKI CILJEVI RAZVOJA UN-A	6
3. KARAKTERISTIKE I PERSPEKTIVA RAZVOJA BENINA	8
3.1. Politički razvoj Benina	8
3.2. Demografska obilježja i gospodarske mogućnosti Benina	9
4. BENINSKI OBRAZOVNI SUSTAV	14
4.1. Reforme obrazovnog sustava	14
4.1.1. Razdoblje <i>École Nouvelle</i>	14
4.1.2. Razdoblje nakon 1990. godine	16
4.2. Primarno obrazovanje	17
4.3. Sekundarno obrazovanje	20
4.4. Tercijarno obrazovanje	21
4.5. Problemi beninskog sustava obrazovanja	24
4.6. Prema ostvarenju pozitivnih promjena	27
5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	29
5.1. Razmišljanja osoba zaposlenih u beninskom sustavu obrazovanja	29
5.2. Dinamika kretanja broja učenika u osnovnoj školi u Hondjiju	32
5.2.1. Kretanje ukupnog broja učenika u školi	32
5.2.2. Kretanje broja muške i ženske djece u školi	40
6. RASPRAVA	43
7. ZAKLJUČAK	45
POPIS LITERATURE I IZVORA	47
PRILOZI	VII
PRIPREMA ZA NASTAVNI SAT	XIX

1. UVOD

„Obrazovanje je najmoćnije oružje koje možete upotrijebiti da promijenite svijet.“, riječi su koje je Nelson Mandela izgovorio u jednom od svojih govora. U današnjem svijetu obrazovanje predstavlja jedan od temelja razvoja društva. Obrazovano stanovništvo tako postaje potencijal i jedan od glavnih pokretača društvenih i gospodarskih procesa unutar države. U Članku 26. *Opće deklaracije o ljudskim pravima* iz 1948. godine (NN, 12/09) ističe se pravo čovjeka na obrazovanje, njegova dostupnost te potreba da se koristi za opće dobro svih ljudi. Koliko je važno pitanje obrazovanja, pokazuje i uspostavljanje Međunarodnog dana obrazovanja (UNESCO, n. d.)

Uloga i svrha obrazovanja mijenjala se kroz povijest. U čovjekovoj je naravi da teži otkrivanju novih znanja i spoznaja. Nekada se obrazovanjem prvenstveno osiguravao prijenos tradicije i kulture, dok danas društvo na obrazovanje gleda kao na pokretač društvenog i tehnološkog razvoja (Šundalić, 2015). Sociolog Émile Durkheim za obrazovanje kaže da je ono „djelovanje kojim odrasli utječu na naraštaj još nedovoljno zreo za život u društvu. Svrha mu je da u djeci pobuđuje i razvija stanovite tjelesne, umne i moralne kvalitete koje od njih zahtijeva društvo kao cjelina, ali i pojedina sredina kojoj pripadaju“ (Durkheim, 1996, 22). Za francuskog ekonomista Jacquesa Lesournea „zadaca je obrazovanja razviti različite sposobnosti što ih zahtijeva suvremeno gospodarstvo“ (Lesourne, 1993, 83).

Stupanj obrazovanja i razvijenost usko su povezani. Kada se govori o razvijenosti, ona se najčešće dovodi u vezu sa životnim standardom te čimbenicima gospodarstva. Jedan od pokazatelja razvijenosti neke države je i indeks društvenoga razvoja. Indeks društvenoga razvoja određuje se trima komponentama: očekivano trajanje života, obrazovanje i dohodak (Nejašmić, 2005). Iz svega navedenog, neupitna je važnost obrazovanja kao jednog od nositelja razvoja države.

Nalazimo se u vremenu u kojem obrazovanje postaje sve dostupnije, ali ipak postoje određeni dijelovi svijeta u kojima ono nije dostupno u dovoljnoj mjeri. Mnoge organizacije, poglavito na svjetskoj razini, upozoravaju na važnost obrazovanja djece i žena te se poduzimaju razne mjere kako bi se unaprijedile obrazovne mogućnosti. Raznim inicijativama nastoji se pomoći siromašnim državama kako bi se svojoj djeci omogućio pristup obrazovanju. Jedna od inicijativa je i tzv. Education for All (EFA), čije je pokretanje opravdano razmišljanjem da se primarnim obrazovanjem može snažno utjecati na gospodarski i društveni razvoj države (Welmond, 2002).

Posebno zabrinjava stanje na afričkom kontinentu. Kao kontinent koji bilježi najveće stope rasta stanovništva i stope siromaštva, Afrika se susreće s raznim problemima koji onemogućavaju uspostavljanje kvalitetnog sustava obrazovanja. Dok su Indija te južni i zapadni dijelovi Azije do 2015. godine udvostručili broj djece kojima je omogućen pristup obrazovanju, u subsaharskoj Africi taj se broj povećao tek za trećinu u istom promatranom razdoblju (Lauwerier i dr., 2013).

Od ukupno 58 milijuna djece koja nisu bila uključena u sustav obrazovanja 2012. godine, 38 milijuna ih je živjelo u Africi, a otprilike polovica od toga broja nikada neće ni biti uključena u sustav obrazovanja (AAI, 2015). Unatoč pozitivnim pomacima u omogućavanju pristupa obrazovanju, niti jedna afrička država nije postigla univerzalno primarno obrazovanje. Čak 7 od 10 djece iz ruralnih područja koja završe primarno obrazovanje, neće nastaviti svoje školovanje. Samo 6 % mladih ljudi iz subsaharske Afrike 2015. godine bilo je uključeno u tercijarni sustav obrazovanja, u usporedbi s 26 % mladih na svjetskoj razini (AAI, 2015).

Zapadnoafrička država Benin jedna je od država koja se suočava s brojnim preprekama ka uspješnom uspostavljanju kvalitetnog obrazovnog sustava. Jedan od ključnih ciljeva je i omogućavanje obrazovanja većem broju djece, s većim naglaskom na djevojčice koje se nalaze u podređenom položaju. Još na Svjetskom summitu 1990. godine posvećenom djeci istaknuto je pitanje obrazovanja djevojčica i jednakost spolova kao važan čimbenik razvoja, što će uskoro postati i temeljnom odrednicom Milenijskih ciljeva razvoja UN-a iz 2000. godine (Tuwor i Sossou, 2008).

1.1. Ciljevi, istraživačka pitanja i hipoteze istraživanja

Cilj ovog diplomskog rada je pokazati provedivost Milenijskih ciljeva razvoja UN-a, ponajprije onih koji se odnose na suzbijanje siromaštva, ostvarivanje prava na primarno obrazovanje i uspostavljanje jednakosti među spolovima te istražiti problematiku obrazovanja i njenu ulogu pokretača razvoja države na primjeru Benina.

Postavljena istraživačka pitanja su:

- I. U kojoj su mjeri bili provedivi Milenijski ciljevi razvoja UN-a u Beninu?
- II. Koja su osnovna obilježja obrazovnog sustava Benina?
- III. Pod kakvim se političkim prilikama razvijao Benin te kako su politički sustavi utjecali na obrazovni sustav?
- IV. Kakve su gospodarske mogućnosti Benina i utječu li pozitivno na razvoj obrazovnog sustava Benina?

Hipoteze istraživanja koje su ispitane u ovom radu glase:

1. Mjere proizašle iz Milenijskih ciljeva razvoja UN-a do 2020. godine nisu pridonijele značajnom poboljšanju kvalitete beninskog obrazovnog sustava.
2. U obrazovnom sustavu Benina većinski udio čini muška populacija.
3. Za vrijeme i nakon završenog primarnog obrazovanja većina djece, posebice ženske, ne nastavlja svoj obrazovni put.
4. Uvođenjem demokratskog političkog poretka dolazi do pozitivnih promjena u beninskom obrazovnom sustavu.
5. Gospodarsko jačanje Benina moguće je postići kvalitetnim ulaganjem u obrazovne programe usmjerene prema poljoprivredi.

Prva hipoteza utemeljena je na sveopćoj svijesti o poteškoćama s kojima se suočava, ne samo beninski obrazovni sustav, već i afrički obrazovni sustav u cjelini, a obuhvaća sve one tehničke poteškoće koje je prvo potrebno riješiti kako bi se stvorio stabilan temelj na kojem će se graditi obrazovni sustav. Za očekivati je kako će to biti dugotrajan proces čiji rezultati neće biti odmah vidljivi. U slučaju Benina, vremenski odmak bio bi prekratak za značajno poboljšanje stanja u obrazovnom sustavu.

Druga hipoteza izvedena je iz činjenice da se mnoga afrička društva još uvijek razvijaju pod utjecajem tradicionalnog patrimonijalnog duha. U većini država vlada mišljenje kako se više isplati ulagati u mušku djecu jer ona nakon završetka školovanja ostaju prisutna u obiteljskom domu, dok se djevojčice udajom iz istoga udaljavaju. Stoga je vjerojatnije da će obitelji više podupirati školovanje muške djece, iz čega će proizaći dominacija broja muške djece u strukturi obrazovnog sustava Benina.

Treća hipoteza proizlazi iz osobnih iskustava i susreta s ljudima čija djeca ne nastavljaju svoj obrazovni put zbog slabog imovinskog statusa ili nepostojanja institucija sekundarnog obrazovanja u neposrednoj blizini življenja. Također, ona se djelomično temelji na zaključcima donesenima u drugoj hipotezi.

Četvrta hipoteza oslanja se na povijesne okolnosti pod kojima se razvijao Benin. S obzirom da je Benin jedna od malobrojnih afričkih država koja je imala miran prijelaz na demokratski sustav, za očekivati je da je u situaciji stabilnog političkog razvoja u nekoj mjeri profitirao obrazovni sustav tj. da je potaknuo unaprjeđenje obrazovnog sustava Benina.

Peta hipoteza temelji se na postojećim prirodnim i ljudskim resursima. S obzirom na obrazovnu strukturu stanovništva i mogućnosti koje se nude, usmjeravanje stanovništva na obrazovne programe za poljoprivredna zanimanja moglo bi doprinijeti stabilizaciji i postupnom

rastu beninskog gospodarstva. Tako bi se stvorio dobar temelj za budući razvoj države i u drugim područjima.

1.2. Dosadašnja istraživanja

Obrazovanje i njegova uloga u stvaranju dinamike razvoja države česta su tema znanstvenih radova i istraživanja. Obrazovanje je predmet interesa mnogih disciplina: filozofije, sociologije, povijesti, pedagogije, ekonomije, ali i geografije. Ulaskom u 21. stoljeće i predstavljanjem Milenijskih ciljeva razvoja UN-a, sve se veća pozornost pridaje obrazovanju. Posljedično, u sve veći broj istraživanja uključen je i beninski sustav obrazovanja.

Dio radova usmjeren je na reformu obrazovne politike i stvaranje tzv. *École Nouvelle* te problemima s kojima su obrazovne strukture bile suočene prilikom provedbe reforme (Amoussou-Yeye, 1994; Welmond, 2002; Biao, 2015). Također, naglasak je stavljen i na promjene u političkom životu države te njihov utjecaj na zbivanja u obrazovnom sustavu (Amoussou-Yeye, 1994; Welmond, 2002; Lauwerier i dr., 2013; Biao, 2015).

Obrazovne mogućnosti djevojčica specifična su tema unutar afričkog, odnosno beninskog sustava obrazovanja, a posebno se ističu radovi koji se bave problematikom percepcije uloge žena (Kritz i Gurak, 1989; Tuwor i Sossou, 2008; Elshaw, 2011) te razlikama u uključenosti djevojčica i dječaka u obrazovni proces (Sutherland-Addy, 2008; Tuwor i Sossou, 2008; Elshaw, 2011). Nadalje, progovara se i o međusobnoj povezanosti stupnja obrazovanja i ranog stupanja u brak te maloljetničkih trudnoća (Kritz i Gurak, 1989; Mahouli i dr., 2020).

Postoji niz kvalitativnih istraživanja provedenih na području Benina koja se dotiču raznih tema, poput stavova obrazovanih i neobrazovanih djevojaka o položaju žena u obrazovnom sustavu (Elshaw, 2011), mišljenja lokalnih aktera o obrazovnoj politici (Lauwerier i dr., 2013), odlučujućih faktora beninskih studenata kod potencijalnog biranja zemlje u kojoj bi studirali (Magbonde, 2021) te utjecaja prve generacije polaznika osnovne škole na potomke i njihov životni standard (Wantchekon i dr., 2015).

Česta su tema radova razne inicijative, partneri i organizacije koje svoje djelovanje fokusiraju na unapređivanje sustava obrazovanja te što učinkovitije provođenje Milenijskih ciljeva razvoja UN-a (Welmond, 2002; Sutherland-Addy, 2008; Biao, 2015). Pitanje važnosti cjeloživotnog učenja (Biao, 2015) sporadična je tema u istraživanjima beninskog sustava obrazovanja. Dio autora navodi problem demografskog preopterećenja koje koči razvoj obrazovnog sustava (Amoussou-Yeye, 1994) te razlike u dostupnosti obrazovanja i izazove s kojima se učitelji suočavaju s obzirom na departmane (Brossard i dr., 2009).

1.3. Pristup istraživanju

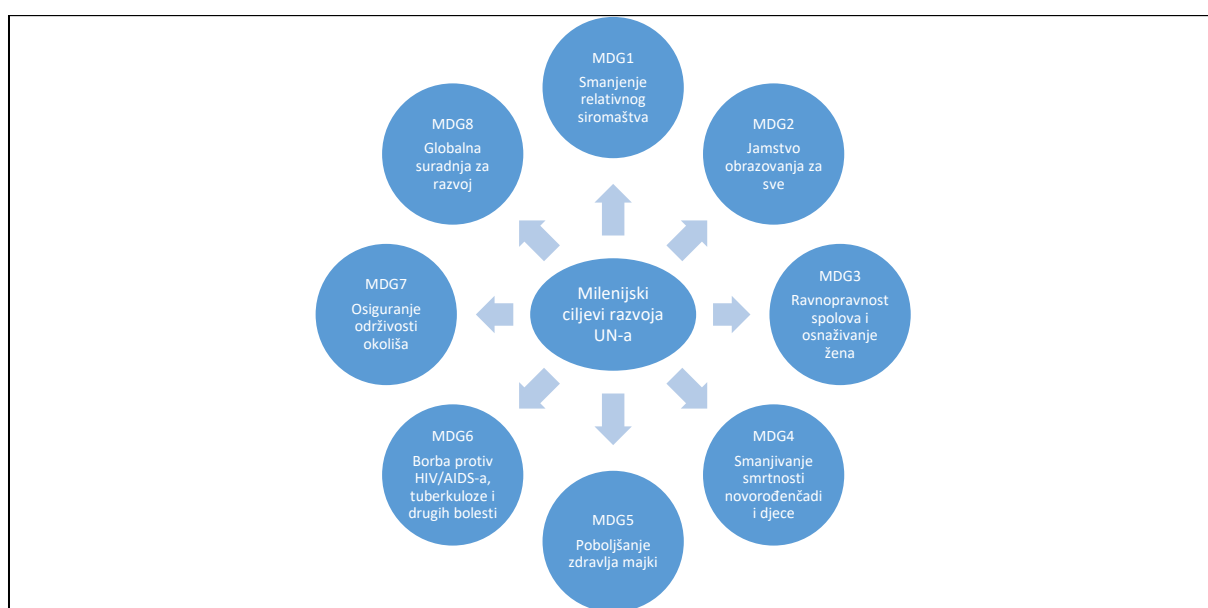
Istraživanje je fokusirano na prostor Benina i to na razdoblje nakon uspostavljanja neovisnosti s posebnim naglaskom na prijelaz u 21. stoljeće kad su i doneseni Milenijski ciljevi razvoja UN-a. Vlastito kvantitativno istraživanje stavlja fokus na selo Hondji, smješteno u departmanu Ouémé. Nakon analize dostupne literature i izvora, provedena su dva strukturirana intervjua. Intervjui su prevedeni na francuski jezik te predani ispitanicima koje su činile dvije osobe zaposlene u beninskom sustavu obrazovanja. Ispunjeni su pisanim putem, a provedeni su tijekom lipnja i srpnja 2020. godine te se sastoje od 15, odnosno 16 pitanja otvorenog tipa. Pandemija Covid-19 usporila je proces prikupljanja podataka jer su škole bile zatvorene te se nije moglo doći u kontakt s ispitanicima. U sklopu intervjua, ispitanik zaposlen u osnovnoj školi u selu Hondji dostavio je podatke o broju upisane djece te spolnoj strukturi učenika u njegovoj školi u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine.

Ciljevi intervjua bili su prikupiti podatke i iz njih razviti zaključke te dobiti mišljenje sudionika o temi. Jedna od prednosti provođenja takvog tipa intervjua svakako je mogućnost dubljeg prodiranja u problematiku te direktno uspoređivanje odgovora. Kvalitativnim pristupom dobivaju se jedinstveni odgovori te subjektivna interpretacija. S druge strane, već unaprijed određeni redoslijed pitanja može ograničiti neposrednost i vjerodostojnost pitanja i odgovora (Cohen i dr., 2007).

U pisanju ovoga rada korišteni su i podatci beninskog Nacionalnog instituta za statistiku i ekonomsku analizu (INSAE) te statistički podatci iz publikacija Ujedinjenih naroda. Nakon prikupljanja podataka pristupilo se njihovoj obradi. Korištene su metode komparativne analize, induktivna i deduktivna metoda, metoda analize i sinteze, matematička i statistička metoda. Za što zorniji prikaz i jednostavniju obradu podataka pojedini rezultati su, uz pomoć korištenja programa Microsoft Excel, prikazani u dijagramima te tablično.

2. MILENIJSKI CILJEVI RAZVOJA UN-A

Ulaskom u 21. stoljeće i usvajanjem Milenijske deklaracije, slabije razvijene države pod okriljem UN-a započinju petnaestogodišnje razdoblje implementiranja nekih od najvažnijih planova za omogućavanje boljih uvjeta života ljudi u cijelom svijetu. Osam ciljeva ovog programa usmjereni su prema iskorjenjivanju ekstremnog siromaštva i gladi, osiguravanju univerzalnog osnovnog obrazovanja, promoviranju ravnopravnosti spolova i osnaživanju žena, reduciranju smrtnosti djece, poboljšavanju zdravlja majki-rodilja, borbi protiv HIV/AIDS-a i drugih zaraznih bolesti, osiguravanju održivosti okoliša te razvijanju suradnje za razvoj na globalnoj razini (sl. 1) (UN, n. d.).

Sl. 1. Milenijski ciljevi razvoja UN-a

Izvor: prilagođeno prema *Millennium Goals*, UN, n. d.

Prema izvješću UN-a iz 2015. godine, Milenijski ciljevi razvoja UN-a postizali su uspješne rezultate. Broj ljudi koji žive u ekstremnom siromaštvu reduciran je s 1,9 milijardi 1990. godine na 836 milijuna u 2015. godini, a najveći pomaci bilježe se upravo nakon 2000. godine. Broj djece koja nisu bila uključena u primarno obrazovanje gotovo se prepolovio te je 2015. godine iznosio 57 milijuna. Kada je riječ o pristupu obrazovanju, rodne nejednakosti su uklonjene (UN, 2015). Također je smanjena smrtnost djece mlađe od pet godina, a borba u prevenciji ospica rezultirala je padom broja oboljelih od ospica za 67 % u razdoblju od 2000. do 2013. godine. Broj umrlih majki na 100 000 rođene djece smanjen je s 330 u 2000. godine na 210 u 2013. godini. Broj novooboljelih od HIV infekcije pao je od 2000. do 2013. godine za

otprilike 40 %, a stopa smrtnosti od malarije za čak 58 %. Početkom 21. stoljeća 7 od 100 djece u Beninu spavalo je pod tretiranim zaštitnim mrežama za krevet, dok se brojka do 2013. godine popela na 70 (UN, 2015). U 2015. godini 4,2 milijardi ljudi imalo je pristup vodi kroz slavinu. Globalnom suradnjom za razvoj fond službene razvojne pomoći razvijenih država porastao je za 66 %. Udio ljudi s pristupom internetu uvećan je s 6 % na 43 % u razdoblju od 2000. do 2015. godine.

Bez obzira na ohrabrujuće brojke, svi dijelovi svijeta nisu napredovali jednakim tempom (UN, 2015), a područje subsaharske Afrike i dalje prate sve veće stope siromaštva (Biao, 2015). Udio ljudi koji žive s manje od 1,25 dolara dnevno u subsaharskoj Africi do 2015. godine nije dostigao očekivane prognoze, dok su ostali dijeli svijeta značajno umanjili taj postotak. Ista regija zabilježila je porast broja pothranjenih za 44 milijuna, ponajprije zbog snažne demografske eksplozije (UN, 2015). Broj djece kojima je omogućen pristup primarnom obrazovanju najviše je porastao u subsaharskoj Africi, ali ta regija i dalje ostvaruje najmanji broj pismenih u odnosu na ostatak svijeta. Rodna nejednakost smanjena je na razini primarnog obrazovanja, no još uvijek postoje značajne razlike u sekundarnom i tercijarnom obrazovanju (UN, 2015).

Iz svega navedenog, može se zaključiti kako je paket mjera koji su sadržavali Milenijski ciljevi razvoja UN-a donio značajne pozitivne promjene, no još uvijek ostaje puno prostora za napredak. Stoga ni ne čudi odluka UN-a da se program iz 2000. godine nastavi kroz 17 Ciljeva održivog razvoja UN-a. Ciljevima održivog razvoja UN-a područje djelovanja se proširuje, što se ponajprije očituje kroz brigu o okolišu (sl. 2). Koliko će ovaj projekt biti uspješan, preostaje sačekati 2030. godinu kada je i određen završni rok za njihovo implementiranje i dostizanje planiranih ciljeva.

Sl. 2. Ciljevi održivog razvoja UN-a

Izvor: prilagođeno prema *Sustainable Development*, UN, n. d.

3. KARAKTERISTIKE I PERSPEKTIVA RAZVOJA BENINA

U nastavku rada prikazat će se povijesni razvoj Benina, njegov utjecaj na politički razvoj države te istaknuti glavna razdoblja političke povijesti. Nakon toga opisat će se demografska obilježja Benina i prostorna raspodjela stanovništva, zatim analizirati kretanje broja stanovnika po departmanima i dobno-spolna struktura stanovništva. U posljednjem dijelu poglavlja navest će se značajke beninskog gospodarstva te kretanje BDP-a po stanovniku.

3.1. Politički razvoj Benina

Benin je zapadnoafrička država okružena Togom, Burkinom Faso, Nigerom i Nigerijom. Prostor današnjeg Benina nekada je bio podijeljen između više kraljevstava: Dahomej, Xogbonou, Allada, Nikki, Kouandé, Kandi itd. Ove dobro strukturirane političke tvorevine razvile su u 17. stoljeću trgovinu koja se uglavnom bazirala na trgovini robljem, stoga se i danas obalni pojas uz Atlantski ocean naziva „Obala robova“. U drugoj polovici 19. stoljeća osnivan je francuski protektorat. Krajem 19. stoljeća Francuzi stvaraju svoju koloniju pod imenom Kraljevstvo Dahomej. Status republike Benin je stekao 1958. godine, a samo dvije godine kasnije mijenja ime države u Dahomej. Demokratsko uređenje na snazi je od 1990. godine (Gouvernement de la République du Bénin, n. d.).

Ako bi se politička povijest Benina periodizirala u glavna razdoblja, to bi bila sljedeća: doba nestabilnosti, marksističko-lenjinistička diktatura i demokratska obnova. Razdoblje nestabilnosti započelo je socijalnim nemirima i vojnim pučem 1963. godine, a vojska diktira odabirom vlasti i u narednim godinama. Da bi se situacija primirila, polazi se za novim rješenjem i formira se rotirajuće predsjedništvo. Ideja takvog upravljanja državom nije zaživjela i novim vojnim pučem na vlast 1972. godine dolazi Mathieu Kérékou. Tri godine kasnije država mijenja ime u Narodna Republika Benin, a politički život obilježen je diktaturom (Gouvernement de la République du Bénin, n. d.).

Istovremeno sa zbivanjima na svjetskoj političkoj sceni, Benin napušta socijalistički režim i okreće se demokratskoj obnovi. Nakon Nacionalne konferencije uvode se ekonomski i politički liberalizam, demokracija i vladavina prava. Nicéphore Soglo pobjeđuje Kérékoua na predsjedničkim izborima i na toj se poziciji održava do 1996. godine kada na vlast ponovno dolazi Kérékou koji je reizabran i na sljedećim izborima. Izbori 2006. godine na političku scenu donose novo ime, Boni Yayi, koji uvjerljivo osvaja i sljedeće predsjedničke izbore. Naredna dva mandata dobio je Patrice Talon (Gouvernement de la République du Bénin, n. d.).

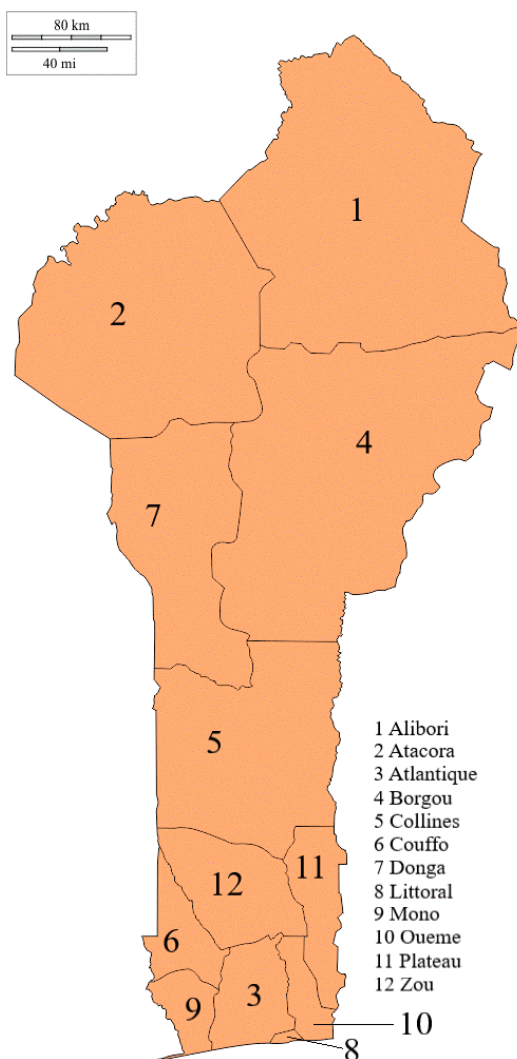
Kao što je već naglašeno, početkom 1990. godine Benin najavljuje prijelaz na višestranačje. Za razliku od većine afričkih država, okretanje političkog života u Beninu u smjeru demokracije nije izazvalo sukobe, niti političku nestabilnost u zemlji. Benin tako postaje svijetlim primjerom i uzorom za druge države afričkog kontinenta (Bierschenk, 2009). Ovakav razvoj događaja posebno začuđuje s obzirom na situaciju u susjednim državama i na činjenicu da je u tom trenutku Benin jedna od najsiromašnijih država svijeta. Unatoč mirom demokratskom prijelazu, Benin u političkom smislu ostaje vrlo statičan, a svaki pokušaj uvođenja reforme staje ili se odvija sporo (Bierschenk, 2009).

Stabilnost beninske demokracije u budućnosti ostaje upitna, iako nije bilo većih nestabilnosti, mnogi potezi sadašnjeg predsjednika Patricea Talona daju naslutiti koliko je beninska demokracija uistinu demokracija. Nakon što je izabran za predsjednika 2016. godine, u svojim je govorima dao naslutiti kako misli voditi državu. Njegov prijedlog da se predsjednički mandat produži s pet godina na jedinstveni sedmogodišnji mandat nije prihvaćen u parlamentu (Vendrey, 2021). Unatoč ovom neuspjehu, Talon nastavlja provoditi svoju volju. Na parlamentarnim izborima 2019. godine omogućio je pojavljivanje samo dvjema strankama, koje su bile bliske njegovu kabinetu. Najviše mu se zamjera njegov autoritarni pristup koji je posebno došao do izražaja za vrijeme predsjedničkih izbora 2021. godine. Svoje je političke protivnike pritvarao, optužujući ih za terorizam i izdaju, ili im odbijao candidature, a izbore je na kraju uvjerljivo osvojio (86 % glasova birača) (Desorgues, 2021; Vendrey, 2021). Ono o čemu će najviše ovisiti budućnost demokratske politike u Beninu, bit će sljedeći potezi trenutnog beninskog predsjednika, a mnogi strahuju da bi pravilo o mogućnosti maksimalnih dva mandata na čelu države mogao izmijeniti.

3.2. Demografska obilježja i gospodarske mogućnosti Benina

Prema podacima posljednjeg popisa stanovništva u Beninu provedenog 2013. godine, Benin je imao ukupno 10 008 749 stanovnika (INSAE, 2016), što je povećanje od 47, 8 % u odnosu na podatke prikupljene prethodnim popisom 2002. godine. Etnički sastav države je izrazito heterogen. Najbrojniju skupinu čine pripadnici naroda Fon, gotovo petinu od ukupnog broja stanovnika. Sljedeći po udjelu su narodi Adja te Yoruba. Najbrojnija skupina na sjeveru države su narod Bariba. Ovakav etnički sastav rezultirao je i šarolikim vjerskim sastavom. Udio muslimana i rimokatolika je gotovo jednak (oko 30 %), a velik je broj i protestanata te sljedbenika vudu religije (Britannica, n. d.). Što se tiče vjerskog sastava, izražena je polarizacija sjever-jug. Dolazak rimokatoličkih misionara rezultirao je većim brojem rimokatolika na jugu zemlje, dok je sjeverni dio pretežito muslimanski.

U prostornoj raspodjeli stanovništva u Beninu također je vidljiva polarizacija, a posljedica je snažnog utjecaja procesa litoralizacije. Zemlja je administrativno podijeljena na 12 departmana (sl. 3). Većinski dio stanovništva živi na krajnjem jugu zemlje, gdje su smještene dva najveća beninska grada, Cotonou i Porto-Novo, politička i ekonomska središta Benina. Prostorna polarizacija najvidljivija je ukoliko se promotri gustoća naseljenosti po departmanima. Najveću gustoću imaju najjužniji departmani Littoral (8593 stan./km²), zatim Oueme (856 stan./km²), Atlantique (432 stan./km²), Couffo (309 stan./km²) i Mono (309 stan./km²). Pet najsjevnijih departmana ima gustoću naseljenosti manju od 40 stan./km² (tab. 1).

Sl. 3. Administrativna podjela Benina po departmanima

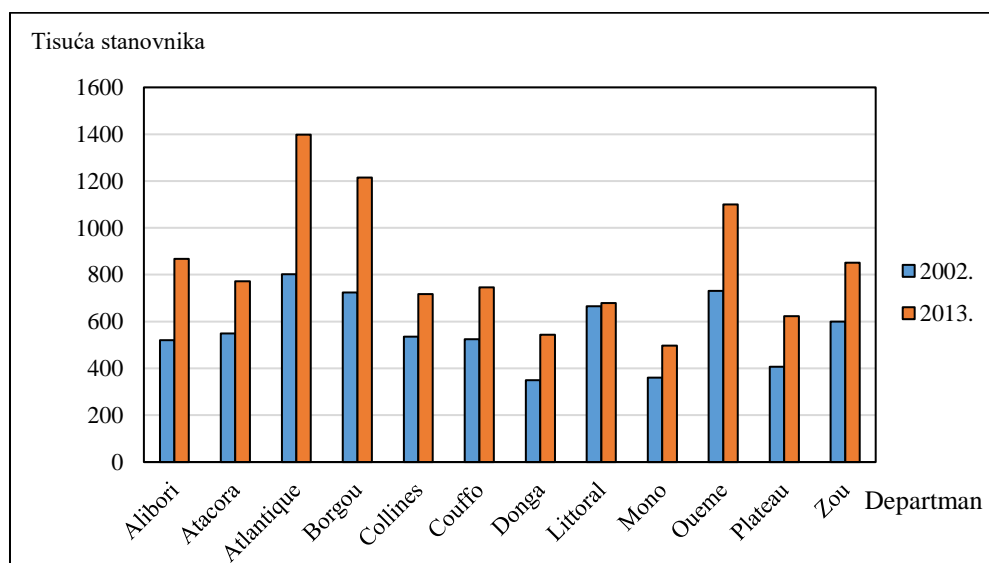
Izvor: prilagođeno prema *Benin political map*, Maps of world, n. d.

Tab. 1. Kretanje gustoće naseljenosti po departmanima u Beninu 1992., 2002. i 2013. godine

Departman/Godina	1992.	2002.	2013.
Alibori	14	20	33
Atacora	20	27	38
Atlantique	164	248	432
Borgou	18	28	46
Collines	24	38	51
Couffo	164	218	309
Donga	22	31	49
Littoral	6795	8419	8593
Mono	175	224	309
Oueme	444	570	856
Plateau	94	125	191
Zou	91	114	162
Benin	43	59	87

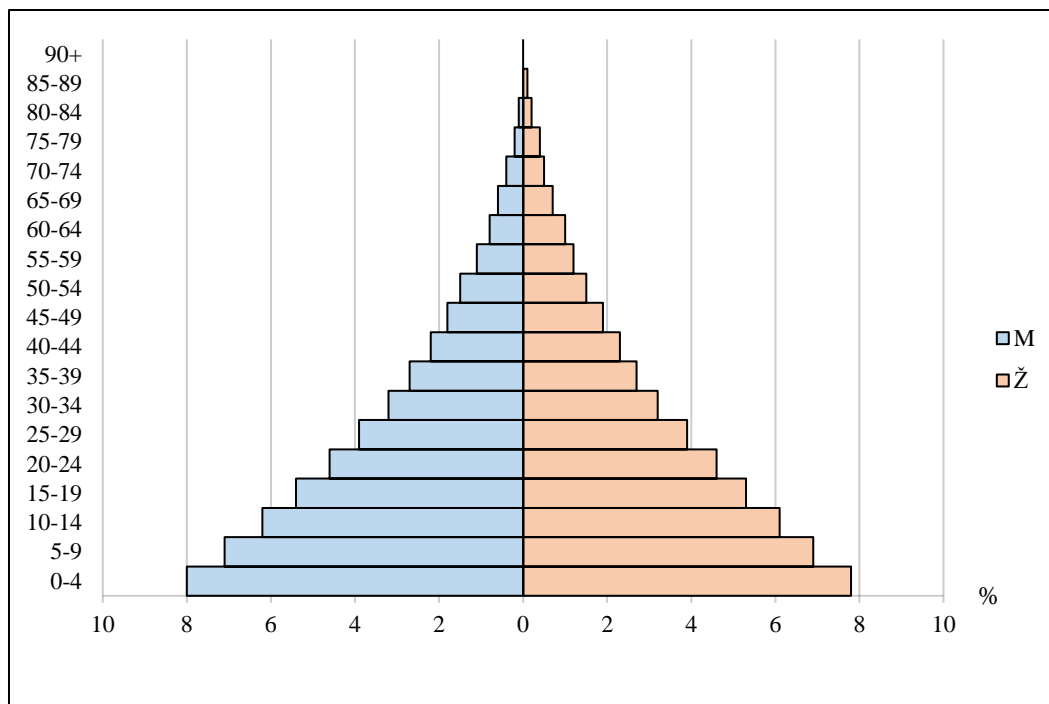
Izvor: Recensement Général de la Population et de l'Habitation 2013, INSAE, 2016.

Svi departmani bilježe porast broja stanovnika između dva popisa. Najmanju stopu promjene zabilježio je departman Littoral (sl. 4) na čijem teritoriju se nalazi Cotonou, beninsko administrativno središte.

Sl. 4. Broj stanovnika Benina po departmanima 2002. i 2013. godine

Izvor: Recensement Général de la Population et de l'Habitation 2013, INSAE, 2016.

Sl. 5. Dobno-polna struktura stanovništva Benina 2020. godine

Izvor: *World Population Prospects: 2019 Revision*, UN, 2019.

Dobno-polna struktura stanovništva Benina karakteristična je za afrički kontinent koji ima najbrže rastuće stanovništvo na svijetu. Benin ima izrazito mlado stanovništvo kao posljedicu visokih stopa rodnosti. Baza „dobne piramide“ je široka, te se prema starijim dobnim skupinama konkavno sužava. Udio starijih od 60 godina iznosi samo 3,3 %, dok udio djece do 15 godina iznosi 42 % od ukupnog broja stanovnika (sl. 5). Ovakva struktura nosi sa sobom velike izazove. Usporedi li se Indeks društvenoga razvoja Benina sa svjetskim prosjekom (tab. 2), može se primijetiti veliko zaostajanje Benina u tom pogledu. Iako je zabilježen rast HDI-ja, Benin se još uvijek uvrštava u skupinu država s niskom HDI-jem. Uz teške uvjete života, demografska eksplozija ne potiče kvalitativne promjene te društveni i gospodarski razvoj države.

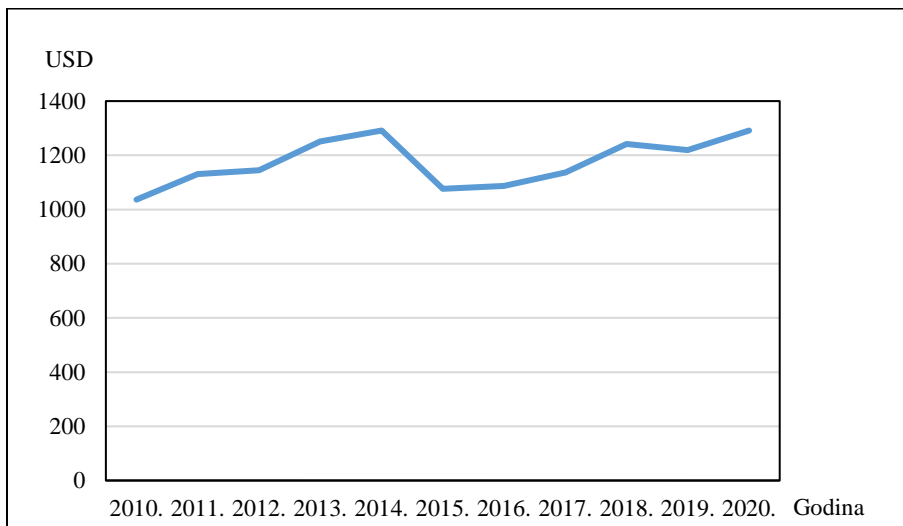
Tab. 2. Kretanje HDI-ja u svijetu i Beninu od 1990. do 2019. godine

	1990.	2000.	2010.	2014.	2015.	2017.	2018.	2019.
Benin	0,364	0,416	0,494	0,527	0,532	0,536	0,541	0,545
Svijet	0,601	0,644	0,699	0,720	0,724	0,732	0,734	0,737

Izvor: *Human Development Index trends, 1990-2019*, UNDP, 2020.

Beninsko gospodarstvo temelji se na poljoprivredi te tranzitnoj trgovini s Nigerijom koja čini čak 20 % BDP-a (WB, 2021). Upravo tekovine iz Nigerije najviše utječu na beninsko

gospodarstvo, do te mjere da je Benin u jednom trenutku zauzeo prvo mjesto u Africi u izvozu kaka, sve zahvaljujući krijumčarenju kaka iz susjedne Nigerije (Bierschenk, 2009). Danas Benin ovisi o ponovnom izvozu robe koja je već uvezena iz Nigerije (rabljeni automobili i riža) te vlastitih poljoprivrednih dobara, prvenstveno pamuka i indijskih oraščića (WB, 2021). BDP po stanovniku u posljednjem je desetljeću zabilježio značajan pad između 2014. i 2015. godine te se do 2020. godine vraća na vrijednosti iz 2014. godine (sl. 6).

Sl. 6. BDP po stanovniku u Beninu od 2010. do 2020. godine

Izvor: World Bank Data

U tijeku je provedba razvojnog plana za razdoblje od 2018. godine do 2023. godine kojim se želi u potpunosti prestrukturirati gospodarstvo kako bi se postigla veća konkurentnost i produktivnost, zatim povećati ulaganja u ljudske potencijale te pojačati borbu s klimatskim promjenama. U sklopu projekta predviđeno je, između ostalog, širenje električne mreže, omogućavanje pristupa vodoopskrbi većem broju ljudi te ulaganje u turističku promociju države (WB, 2021).

4. BENINSKI OBRAZOVNI SUSTAV

Za obrazovanje u Beninu zadužena su tri ministarstva: Ministère de l'enseignement supérieur et de la recherche scientifique, Ministère des enseignements secondaire, technique et de la formation professionnelle te Ministère des enseignements maternel et primaire (Gouvernement de la République du Bénin, n. d.).

Beninski obrazovni sustav sastoji se od četiri razine (tri razine ako se primarnom obrazovanju pribroji predškolski odgoj i obrazovanje): predškolskog odgoja i obrazovanja u trajanju od dvije godine, primarnog obrazovanja, sekundarnog obrazovanja i tercijarnog obrazovanja. Izvan tog okvira nalaze se profesionalna usavršavanja za obuku nastavnika te razni programi pokrenuti za potrebe određenih populacijskih grupa. Primarno obrazovanje podrazumijeva šest razreda osnovne škole, a smatra se završenim dobivanjem CEP-a (Certificat d'Etudes Primaires). U teoriji, primarno obrazovanje započinje u 6. godini djetetove starosti (Brossard i dr., 2009).

Opće srednjoškolsko obrazovanje provodi se u dva ciklusa. Prvi ciklus mogu upisati učenici koji su položili CEP te traje četiri godine. Na kraju prvog ciklusa učenici koji su dobili BEPC (Brevet d'Etudes du Premier Cycle) nastavljaju s drugim ciklusom sekundarnog obrazovanja. Drugi ciklus traje tri godine i završava dobivanjem diplome BAC (Baccalauréat) nakon općeg srednjoškolskog obrazovanja, odnosno BACP nakon završavanja tehničkog usmjerenja (Brossard i dr., 2009).

Tercijarno obrazovanje omogućeno je svima koji imaju položen BAC ili BACP te ovisno o vrsti studija traje od dvije do sedam godina, u slučaju specijalizacije u medicini ili drugih postdoktorskih studija i do 11 godina (Brossard i dr., 2009). U Beninu postoje četiri javna sveučilišta: Université d'Abomey Calavy, Université de Parakou, Université Nationale des Sciences, Technologies, Ingénierie et Mathématiques (Gouvernement de la République du Bénin, n. d.). Benin ima vrlo lošu obrazovnu strukturu stanovništva. Udio pismenih muškaraca starijih od 15 godina 2018. godine iznosio je 54 %, dok je udio pismenih žena u istom dobnom rasponu iznosio 31 % (WB, n. d.).

4.1. Reforme obrazovnog sustava

4.1.1. Razdoblje *École Nouvelle*

Za razdoblja Kraljevstva Dahomej pristup obrazovanju imali su samo oni najbogatiji što je rezultiralo nastankom sloja privilegiranih obrazovanih ljudi. Kolonijalna prisutnost imala je za posljedicu obrazovni sustav orijentiran prema stvaranju intelektualaca koji su trebali biti

odani i raditi u interesu francuskih kolonizatora. Razdoblje od 1960. godine do 1972. godine obilježeno je čestim državnim udarima, a upravo su prosvjetni radnici bili glavni nositelji pokreta za neovisnost. Bez obzira na tu činjenicu, promjene obrazovnog sustava nisu bile imperativ države (ODI, 2011).

U prvom desetljeću svoje neovisnosti Benin je nastavio provoditi obrazovnu politiku usvojenu za vrijeme francuske uprave. Francuski utjecaj na beninsku obrazovnu politiku prestaje uspostavom marksističko-lenjinističke ere (1972. – 1989.), čime počinje razdoblje niza reformi obrazovnog sustava, od kojih je najznačajniji program tzv. *École Nouvelle* (Biao, 2015).

Po stjecanju neovisnosti, fokus afričkih vlada usmjeren je na gospodarski i društveni razvoj, a kao važan čimbenik u tim procesima istaknuto je obrazovanje. U slučaju Benina, nastojalo se odmaknuti od utjecaja francuskog kolonizatora te se krenulo u realizaciju reforme školstva. Donošenjem zakona iz 1975. godine novi model 5 + 3 + 3 zamijenio je dotadašnji francuski 6 + 4 + 3 model (Amoussou-Yeye, 1994).

Za vrijeme vladavine Mathieua Kérékoua mobilizirano je preko 5000 mladih revolucionarnih učitelja (JIR – Jeunes Instituteurs Révolutionnaires) kao dio paketa mjera (Welmond, 2002). Ovim potezom htio se stvoriti novi sloj učitelja koji se trebao oduprijeti dijelu učitelja koji nije podržavao Kérékoua (ODI, 2011). Nadalje, pozornost se pridaje praktičnoj nastavi, a škole su bile obvezne formirati zadruge kako bi na taj način sudjelovale u podmirivanju troškova. Pokrenuta je ideja stvaranja posebnog centra (CPEPIP) za osobe koje su prekinule školu ili ju nisu pohađale. Visoko obrazovanje nije bilo obuhvaćeno značajnijim reformama, a jedna od njih podrazumijevala je uvođenje strukovnih tečajeva (Amoussou-Yeye, 1994).

Reforma *École Nouvelle* imala je za cilj potaknuti samoodrživost obrazovnog sustava te omogućiti prožimanje procesa učenja i prakse kroz djelovanje školskih zadruga. Time bi se oblikovao čovjek moralnih načela koji je svjestan problema u svojoj okolini, koji je sposoban pronaći rješenja za uklanjanje problema te nastoji težiti društvenom napretku (Amoussou-Yeye, 1994). Stvaranje novog čovjeka bilo je ideološki uvjetovano, a taj „novi čovjek“ trebao je biti oslobođen kolonijalnih utjecaja (ODI, 2011).

Unatoč početnom entuzijazmu, izvid stanja nakon prvih 15 godina provođenja reforme pokazuje velike nedostatke beninskog obrazovnog sustava, poput dotrajalosti institucija, nekvalitetnog strukovnog obrazovanja i njegovu neusklađenost s potrebama tržišta rada, nedovoljnog financijskog ulaganja, nedosljedne politike u stvaranju nastavnih planova i programa, nedostatka stručne izobrazbe za nastavnike, manjka nastavnih sredstava i pomagala,

loše regulative certificiranja studija, izostanka praćenja i evaluacije te nedovoljne orijentiranosti i kaotičnosti u administraciji (Amoussou-Yeye, 1994).

4.1.2. Razdoblje nakon 1990. godine

Netom prije prijelaza na demokratski sustav, zemlju je 1989. godine zahvatio val štrajkova i nemira, a sve je započelo štrajkom nastavnika srednjih škola te se nastavilo štrajkom studenata na kampusu sveučilišta u Abomey-Calaviju. Nekoliko mjeseci kasnije nastavlja se štrajk učitelja zbog čega školska godina nije do kraja završena (Bierschenk, 2009). No, ova događanja nisu uzdrmala beninsku tranziciju sa socijalizma na demokraciju, a 1990. godine održava se i beninski Nacionalni obrazovni kongres s ciljem provedbe temeljite reforme obrazovanja. Glavni zadatak bio je osigurati pristup obrazovanju svoj djeci, a zatim se krenulo raditi na ostvarivanju suradnje s partnerima koji bi osiguravali dio financijskih sredstava (ODI, 2011).

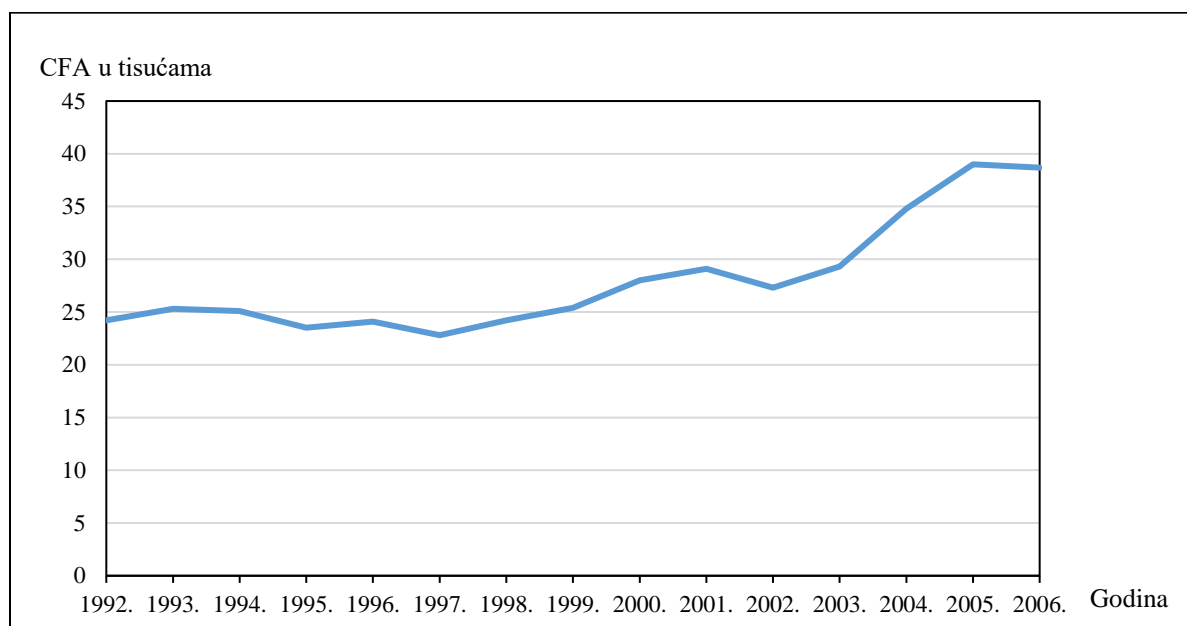
Uz postojeće tehničke nedostatke i ostale poteškoće s kojima se beninski sustav obrazovanja borio, pomanjkanje broja učitelja koje je obilježilo razdoblje od 1995. do 1998. nije doprinijelo napretku sustava. Dio studenata preusmjeren je u obrazovni kadar ugovorom u trajanju od dvije godine, a njihove su plaće bilo dvostruko niže od plaća učitelja u državnoj službi (Welmond, 2002). Krajem 2002. godine dolazi do nove reforme i svojevrsne decentralizacije te se dio odgovornosti o obrazovnom sustavu s ministarstava prebacuje na tijela pojedinog departmana, školske kotare te komune (općine) (Lauwerier i dr., 2013).

Godine 2006. počeo se primjenjivati desetogodišnji plan razvoja obrazovnog sustava (Le Plan Décennal de Développement du Secteur de l'Education) s ciljem omogućavanja pristupa obrazovanju, podizanja kvalitete obrazovanja te sustavnijeg praćenja rezultata. Poseban naglasak stavljen je na primarno obrazovanje po uzoru na Milenijske ciljeve razvoja UN-a (Lauwerier i dr., 2013). Od 2006. godine omogućen je besplatan pristup primarnom obrazovanju, što će se pokazati i najdjelotvornijim potezom kada je riječ o porastu broja djece u školama (Lauwerier i dr., 2013). U razdoblju od 1993./1994. do 2006./2007. školske godine broj učenika koji pohađaju osnovnu školu rastao je po godišnjoj stopi od 6 %, a najveći porast zabilježen je upravo nakon ukidanja školarina 2006. godine (OID, 2011). Mjera je 2010. primijenjena i na djevojčice koje pohađaju prva dva razreda sekundarnog obrazovanja (Lauwerier i dr., 2013), s ciljem zadržavanja djevojčica u sustavu obrazovanja.

Javni izdatci za obrazovanje po djetetu u dobnoj skupini od 6 do 15 godina rastu ulaskom u 21. stoljeće (sl. 7), što se poklapa s trenutkom objavljivanja Milenijskih ciljeva

razvoja UN-a te zasigurno doprinose trendu povećanja broja djece u sustavu primarnog obrazovanja.

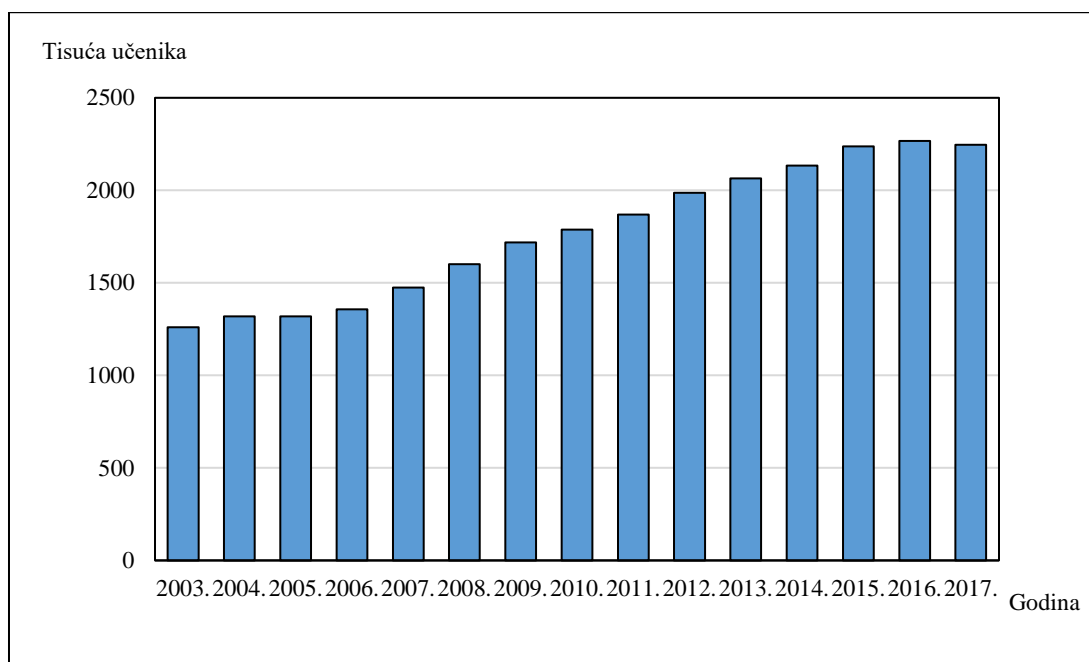

Sl. 7. Javni izdatci za obrazovanje po djetetu u dobnoj skupini od 6 do 15 godina u Beninu u razdoblju od 1992. do 2006. godine

Izvor: Brossard i dr., 2009.

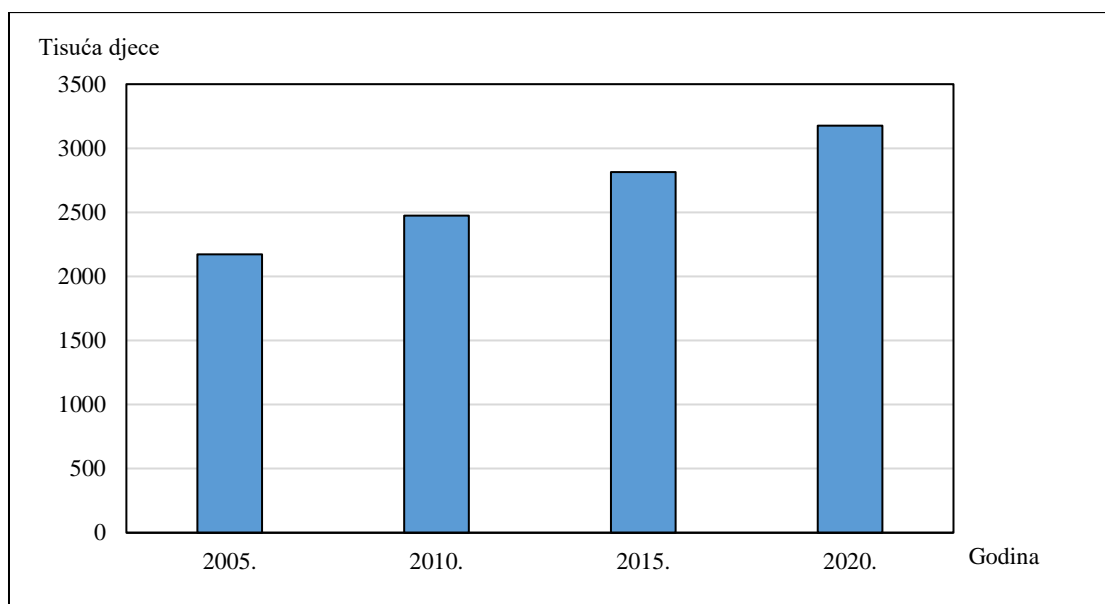
4.2. Primarno obrazovanje

Nakon 2000. godine na svjetskoj razini dolazi do pozitivnih promjena kada je riječ o omogućavanju pristupa primarnom obrazovanju. Beninski obrazovni sustav nije bio izuzet od ovakvih trendova. Broj učenika uključenih u sustav primarnog obrazovanja konstantno je rastao te se gotovo udvostručio u razdoblju od 2003. do 2017. godine. Nakon 2006. godine i ukidanja školarina u sustavu primarnog obrazovanja dolazi do značajnijeg rasta broja učenika (sl. 8). Realniju sliku stanja dobivamo ukoliko se uspoređi broj učenika uključenih u sustav primarnog obrazovanja s brojem učenika u generaciji. Za potrebe usporedbe uzeti su podatci o broju djece u dobnoj skupini od 5. do 14. godine (sl. 9), što bi odgovaralo godinama učenika koji su uključeni u sustav primarnog obrazovanja. Postotak upisanih učenika u odnosu na broj djece u generaciji 2005. godine iznosio bi 43,66 %, u sljedećem petogodišnjem razdoblju uočava se porast postotka upisanih te on iznosi 51,64 %. U 2015. godini postotak upisanih u odnosu na broj djece u generaciji pao je na 50,09 %. Unatoč porastu broja djece uključene u sustav primarnog obrazovanja, jasno je da je udio upisanih i dalje vrlo nizak te da Benin u tom pogledu nije dosegao zacrtane Milenijske ciljeve razvoja.

Sl. 8. Broj učenika uključenih u primarno obrazovanje u Beninu od 2003. do 2017. godine

Izvor: Indicateurs scolaires au niveau de l'enseignement primaire au Bénin de 2003 à 2017, INSAE

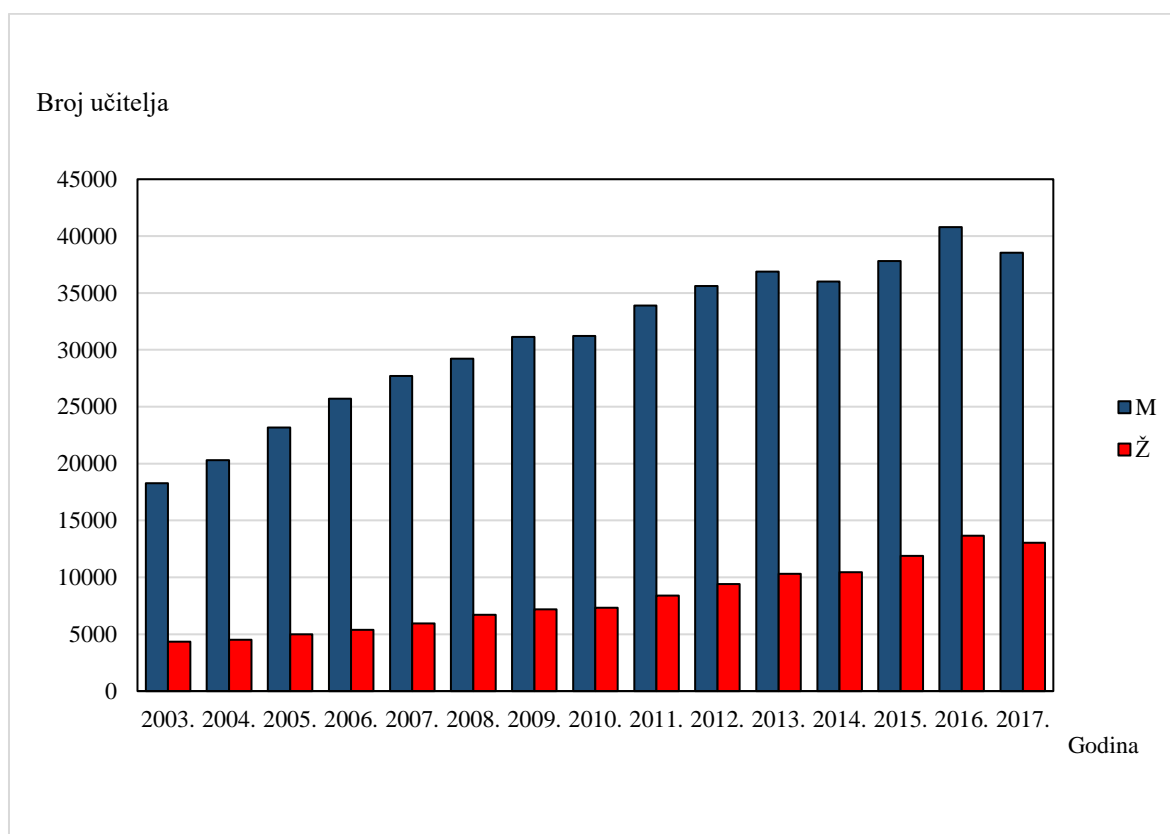

Sl. 9. Broj djece u dobnoj skupini od 5. do 14. godine u Beninu 2005., 2010., 2015. i 2020. godine

Izvor: *World Population Prospects: 2019 Revision*, UN, 2019.

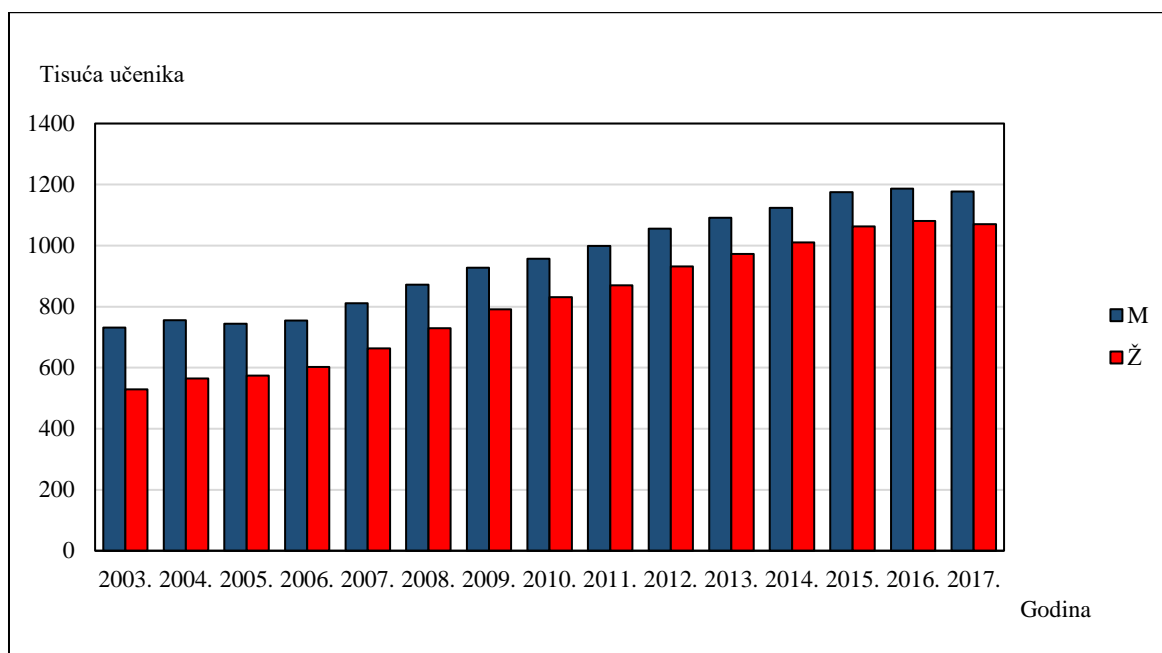
Najveći izazov u primarnom obrazovanju Benina predstavljaju povećavanje kvalitete obrazovanja i smanjenje broja djece koja odustaju od škole. To je moguće ostvariti u nekoliko koraka. Jedna od inovativnijih ideja je osiguravanje mjera kojima bi se dosljednije poštivalo

školsko vrijeme. Čak 14,9 % vremena od ukupnog broja školskih sati u CP razredu izgubi se zbog izostanka učitelja (Brossard i dr., 2009). Izgubljeno školsko vrijeme teško je vratiti, a djeca ostaju zakinuta za te dragocjene trenutke učenja. Nadalje, nužno je i povećanje broja učiteljica jer se pokazalo da one postižu bolje rezultate u procesu poučavanja. Iako se broj učiteljica posljednjih godina povećao, još uvijek je vidljiva velika razlika u omjeru s muškim učiteljima (sl. 10). Također, uvođenje podciklusa na prijelazu iz CE1-CE2 i CM1-CM2 moglo bi smanjiti broj djece koja ponavljaju razrede i na taj način spriječilo bi se povećavanje broja djece u razredu. Velik broj djece u razredima često zna biti razlog nekvalitetne održane nastave jer učitelji ne mogu posvetiti dovoljno vremena svakom djetetu. Kvaliteti obrazovnog sustava moglo bi doprinijeti stručno usavršavanje učitelja kao i kontinuirana evaluacija i transparentno prikazivanje učeničkih postignuća (Brossard i dr., 2009). Nedovoljno stručno educirano osoblje predstavlja prepreku u procesu podizanja kvalitete nastave.

Sl. 10. Spolna struktura učitelja u primarnom obrazovanju u Beninu od 2003. do 2017. godine
Izvor: Indicateurs scolaires au niveau de l'enseignement primaire au Bénin de 2003 à 2017, INSAE

Rodna ravnopravnost u beninskom sustavu obrazovanja gotovo je dostignuta. Osim što se povećao broj djevojčica koje pohađaju školu, razlike u broju djevojčica i dječaka sve su manje (sl. 11).

Sl. 11. Spolna struktura učenika uključenih u primarno obrazovanje u Beninu od 2003. do 2017. godine

Izvor: Indicateurs scolaires au niveau de l'enseignement primaire au Bénin de 2003 à 2017, INSAE

Koliko je važno primarno obrazovanje jedne generacije za život u odrasloj dobi pokazuje istraživanje provedeno na školama osnovanim od strane katoličkih misionara i kolonijalnih vlasti u mjestima Zagnanado (departman Zou), Save (departman Collines), Kandi (departman Alibori) i Natitingou (departman Atakora). Polazište za istraživanje bili su podatci o prvoj generaciji polaznika osnovnih škola (Wantchekon i dr., 2015). Iskustvo prvih generacija učenika pokazuje da su oni koji su završili školu, imali i veća primanja. To je objašnjeno činjenicom da se veći dio neobrazovanog stanovništva (80 %) bavio poljoprivredom, dok je udio obrazovanog stanovništva koje radi u poljoprivredi bio izrazito manji (14 %). Također, prihod i životni standard obrazovanih bili su viši, uz veću vjerojatnost posjedovanja struje, vode i nekog oblika prijevoznog sredstva (Wantchekon i dr., 2015). Iako neobrazovani, predispoziciju da ostvare bolji životni standard imali su potomci prve generacije obrazovanih te ljudi koji su živjeli u selu koje ima školu. Samo postojanje obrazovne institucije utjecalo je na razvoj individue (Wantchekon i dr., 2015).

4.3. Sekundarno obrazovanje

Najveći izazov sekundarnog obrazovanja jesu poboljšanje kvalitete obrazovanja i omogućavanje stručnog osposobljavanja koje bi bilo u skladu s potrebama tržišta rada. Na razini

sekundarnog obrazovanja nužno je unaprijediti uvjete rada u školama, regulirati veličine razreda i osigurati nastavna sredstva i pomagala, zatim dati veće značenje tehničkim područjima i omogućiti profesionalnu orijentaciju učenicima, razviti programe strukovnog obrazovanja za učenike koji su završili primarno obrazovanje ili prvi ciklus sekundarnog obrazovanja te osposobiti učitelje u tehničkim područjima kako bi bili ukorak s potrebama i potražnjom na suvremenom tržištu rada (Brossard i dr., 2009).

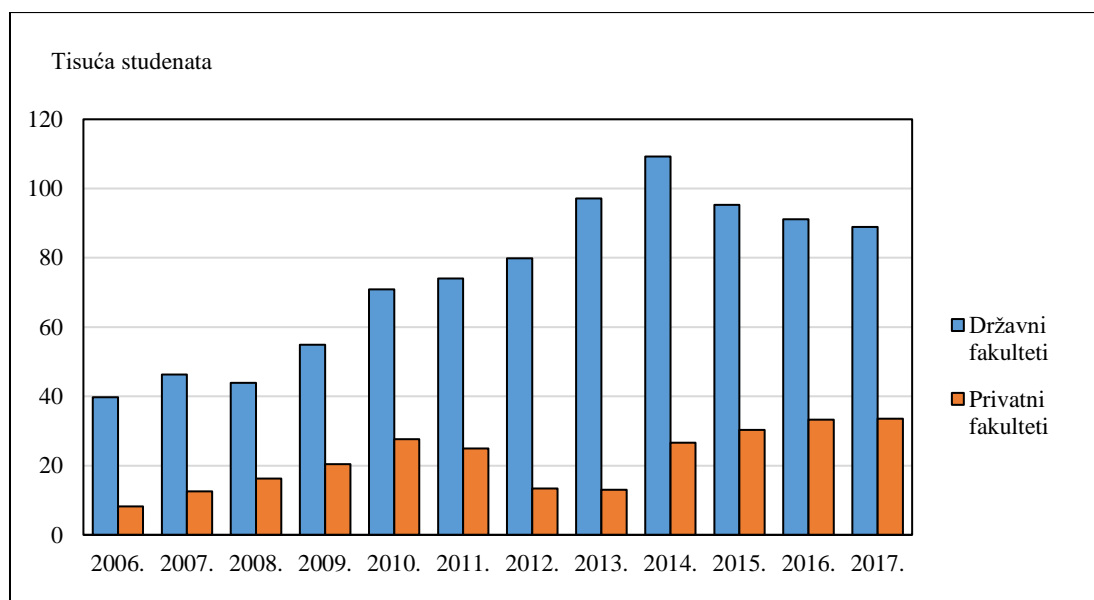
Čimbenici koji utječu na stvaranje razlika na razini sekundarnog obrazovanja jesu društvene, kulturološke, ekonomske i političke naravi. Društveni i kulturološki čimbenici koji utječu na obrazovni sustav podrazumijevaju ponašanja i odluke roditelja, konkretno favoriziranje obrazovanja dječaka u odnosu na djevojčice. Ekonomski čimbenici poput siromaštva, troškova obrazovanja (školarine, uniforme, nastavna sredstva i pomagala, prijevoz do škole) također stvaraju veliki nerazmjer. Obiteljski čimbenici kao što su rano stupanje u brak i maloljetnička trudnoća te roditeljska percepcija o važnosti obrazovanja djevojčica pospješuju sve veće razlike u broju muške i ženske djece uključene u sustav sekundarnog obrazovanja. Velika je uloga i političkih čimbenika, kao npr. politička nestabilnost, obrazovna politika, slaba ulaganja u obrazovni sustav, prevelik fokus koji se stavlja na primarno obrazovanje. Navedeno, uz infrastrukturne faktore poput nedostatak škola, velike udaljenosti do škole, te mnogi drugi čimbenici, kao što su bolesti i seksualno nasilje, čine sekundarni sustav obrazovanja izrazito nestabilnim (Sutherland-Addy, 2008).

4.4. Tercijarno obrazovanje

Svi problemi unutar primarnog i sekundarnog obrazovanja, direktno i indirektno utječu na tercijarno obrazovanje. Stoga se izazovi tercijarnog obrazovanja u Beninu ne razlikuju od onih na prve dvije razine. Jedan od najvažnijih koraka je prilagoditi strukturu studija potrebama nedovoljno razvijenog tržišta rada, a to se najbolje može postići usklađivanjem broja studenata pojedinog studija s potrebama tržišta rada te usmjeravanjem na profesije koje su potrebne za ekonomski rast države (Brossard i dr., 2009).

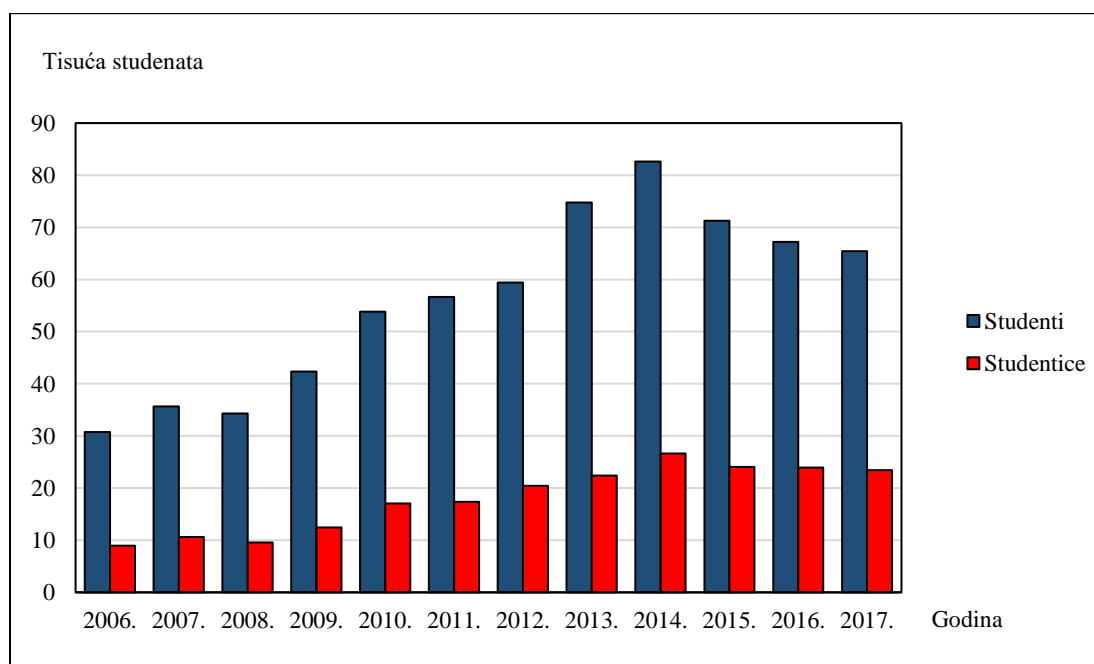
Iako je u Beninu češća pojava studiranja na državnim fakultetima, primjećuje se pad broja upisanih studenata na njima, dok raste broj onih koji upisuju privatne fakultete (sl. 12). Zanimljivo je promotriti spolnu strukturu studenata na državnim i privatnim fakultetima. Iako se rodne razlike smanjuju na državnim fakultetima (sl. 13), one su i dalje izraženije nego na privatnim (sl. 14). Također se uočava pad broja muških studenata na državnim fakultetima. Udio studenata u odnosu na broj mladih u generaciji porastao je od 2010. do 2015. godine za 1,09 %. Godine 2010. iznosio je 11,93 %, a u sljedećem petogodišnjem intervalu porastao je na

13,02 %. Kao broj mladih u generaciji uzete su vrijednosti za dobne skupine od 20. do 24. godine (sl. 15). Iako u porastu, postotak studenata u odnosu na broj mladih u generaciji je nizak te je za držanje koraka sa suvremenim gospodarskim kretanjama potrebno usmjeravati stanovništvo u tercijarno obrazovanje.

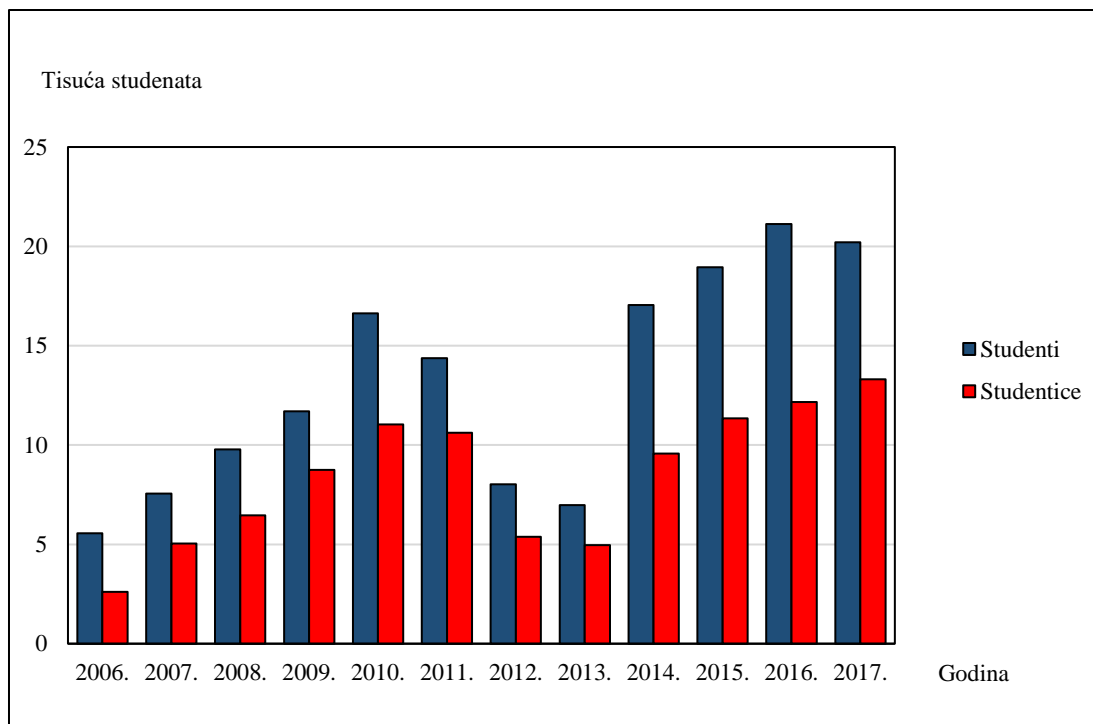
Sl. 12. Broj studenata na državnim i privatnim fakultetima u Beninu od 2006. do 2017. godine

Izvor: Effectif des étudiants dans l'enseignement supérieur par sexe de 2006 à 2017, INSAE

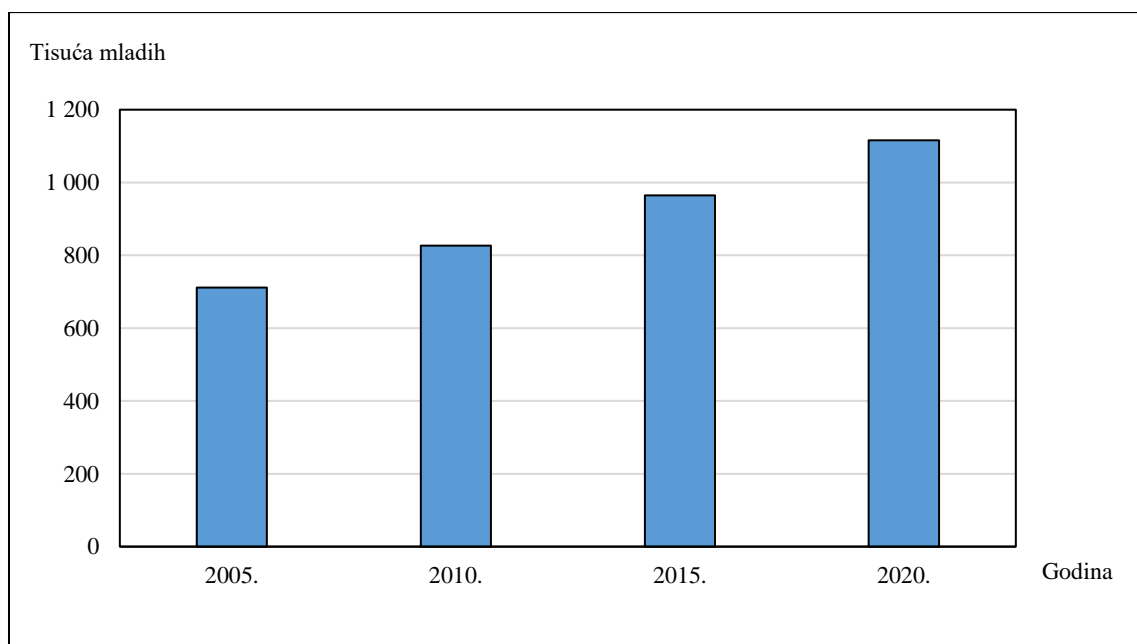
Sl. 13. Spolna struktura studenata na državnim fakultetima u Beninu od 2006. do 2017. godine

Izvor: Effectif des étudiants dans l'enseignement supérieur par sexe de 2006 à 2017, INSAE

Sl. 14. Spolna struktura studenata na privatnim fakultetima u Beninu od 2006. do 2017. godine

Izvor: Effectif des étudiants dans l'enseignement supérieur par sexe de 2006 à 2017, INSAE

Sl. 15. Broj mladih u dobnoj skupini od 20. do 24. godine u Beninu 2005., 2010., 2015. i 2020. godine

Izvor: *World Population Prospects: 2019 Revision*, UN, 2019.

Nakon što se politička nestabilnost u razdoblju od 1960. do 1990. negativno odrazila na beninski obrazovni sustav, mnogi studenti odlučili su se na studiranje izvan granica Benina. Dodatan poticaj za takav čin bila je i visoka stopa nezaposlenosti. Većina studenata svoje

školovanje vani nastavlja u Francuskoj, ponajprije zbog kolonijalne povezanosti i jezične kompetentnosti (Magbonde, 2021). U istraživanju provedenom 2020., većina ispitanika izjavila je da bi kao državu studiranja izabrala neku od „zapadnih zemalja“. Kao najpoželjnija opcija, pokazala se Sjeverna Amerika s 43 %, dok je 39 % ispitanika izjavilo da bi željelo studirati u nekoj od država Europske unije. Njihova razmišljanja o beninskom sustavu obrazovanja uglavnom se fokusiraju na nekvalitetnu infrastrukturu (Magbonde, 2021). Privlačan faktor za studiranje izvan Benina je kvalitetniji obrazovni sustav, dodatni sadržaji poput knjižnica, računala i soba za učenja, zatim dobro osmišljen program i kvalitetniji nastavni kadar, politička stabilnost. Na izbor ne utječe ekonomska situacija u državi u koju bi otišli, već ponajprije kvaliteta institucija i obrazovnog sustava (Magbonde, 2021). Ovakva istraživanja daju dobre smjernice beninskim vlastima da uvide potrebe svojih studenata kako bi nastojanja za poboljšanje kvalitete obrazovnog sustava bila usmjerena i uspješna.

4.5. Problemi beninskog sustava obrazovanja

Beninski obrazovni sustav nije podvrgnut dubinskoj preobrazbi. Godine 1983. u proces obrazovanja bilo je uključeno 68 % dječaka i 34 % djevojčica. Velik broj djece napušta školu nakon samo četiri godine pohađanja, a da pritom ne znaju čitati i pisati na francuskom. Godine 1985. 2 % učenika niže srednje škole položilo je BEPC, a 12 % učenika više srednje škole Baccalaureate. Unatoč završetku školovanja, mnogi ne nađu posao (Amoussou-Yeye, 1994). Početkom 21. stoljeća pojavio se problem velikog broja diplomiranih koji se nisu uspjeli zaposliti. Popularnost studija prava i književnosti nije bila u skladu s potrebama države čije se gospodarstvo baziralo na poljoprivredi (Elshaw, 2011).

Iako je Benin 1995. postao prvom zapadnoafričkom državom koja je dobila Internet, upotreba informacijsko-telekomunikacijskih nije uklopljena u beninski obrazovni sustav (Biao, 2015). Povećanje broja stanovnika Benina nije pratilo povećanje broja školskih institucija (Biao, 2015), a sve veća stopa gladi negativno utječe na misaone procese i rad djece u školi (Brossard i dr., 2009).

Prevladava mišljenje da su djevojke predodređene za rad po kući, za ulogu žene i majke, a ne za školovanje. Mnoge djevojčice koje dolaze iz siromašnijih obitelji, prisiljene su raditi kao kućne pomoćnice bogatijih obitelji kako bi doprinijele kućanstvu. Posljedično, takve djevojčice ne dobivaju priliku da uđu u obrazovni sustav. S druge strane, od dječaka se očekuje da se školuju i svojim znanjima osiguraju dobre životne uvjete za svoju buduću obitelj (Elshaw, 2011). Percepcija uloge žena u beninskom društvu uvelike ovisi i o njenom stupnju obrazovanja. Vjerojatnije je da će obrazovanije djevojke napustiti tradicionalno viđenje uloge

žene kao domaćice te će težiti mijenjanju pogleda na muške i ženske poslove u budućnosti. Kako bi sačuvali svoju žensku djecu od neželjenih maloljetničkih trudnoća, mnogi roditelji uskraćuju njihovo pravo na odlazak u školu. Smatraju da je, ukoliko su ženska djeca pod njihovim nadzorom, vjerojatnost maloljetničke trudnoće niža (Elshaw, 2011). U Beninu od 1000 djevojaka mlađih od 20 godina, 94 ih je već rodilo. Zbog ranog rađanja ili stupanja u brak, velik dio djevojaka napušta školu. Ovakva kretanja utječu na uspjeh implementiranja Ciljeva održivog razvoja UN-a (Mahouli i dr., 2020).

Iako je zakonom iz 2006. godine za djevojčice omogućeno besplatno participiranje u primarnom sustavu obrazovanja, još uvijek postoje drugi financijski izdatci koji se negativno odražavaju na broj djevojčica koje upisuju škole, poput izdataka za školski pribor, radne materijale i knjige (Elshaw, 2011). Podizanje svijest o važnosti obrazovanja djevojčica, potaknulo je porast broja djevojčica uključenih u primarno obrazovanje do te mjere da ih u pojedinim razrednim odjelima ima više od dječaka. Međutim, na kraju obrazovnog ciklusa, mnoge djevojčice ne nastavljaju sekundarno obrazovanje (Lauwerier i dr., 2013).

Istraživanje u komuni Comè (departman Mono) pokazalo je da se osobe zaposlene u sustavu obrazovanja slažu da postoje brojne poteškoće koje koče razvoj obrazovnog sustava, unatoč pozitivnim promjenama. Ispitanici naglašavaju značenje međunarodnih organizacija i njihovo djelovanje na području obrazovanja, ponajprije kada je riječ o uključivanju djevojčica u nastavni proces. S druge strane, smatraju kako ne postoji komunikacija i suradnja s lokalnim akterima, odnosno učiteljima spomenute komune, koji bi kroz vlastito iskustvo rada u školi mogli dati realno stanje u sustavu (Lauwerier i dr., 2013).

Lokalni akteri ističu (ne)kvalitetu nastavnog plana i programa te nekompetentnost nastavnog osoblja, a posebno zabrinjava činjenica da se mnogi od njih nikada nisu susreli s osnovnim načelima pedagogije, psihologije ili didaktike (Lauwerier i dr., 2013). Nedovoljan broj knjižnica, njihova neopremljenost te nemogućnost pristupanja internetskoj mreži ne osiguravaju kvalitetan pristup novim znanjima. Mnoga djeca na kraju ciklusa primarnog obrazovanja ne dostižu razinu potrebnu za nastavak školovanja (Lauwerier i dr., 2013).

Sustav obrazovanja čine nestabilnim i česti štrajkovi nastavnika, potaknuti niskim plaćama (Lauwerier i dr., 2013). Učitelji u Beninu konstantno se bore za očuvanje svojeg društvenog statusa. Za razliku od socijalnog statusa učitelja u Francuskoj koji je rastao proporcionalno sa širenjem obrazovnog sustava, u Beninu to nije bio slučaj (Welmond, 2002). O uvjetima rada dovoljno govore i razlike broja studenta po profesoru na dvama beninskim sveučilištima, Abomey-Calavi i Parakou. U Abomey-Calaviju na jednog profesora upisana su

43 studenta, dok je u Parakou taj omjer 1:74 (Brossard i dr., 2009). Ovaj podatak također još jednom potvrđuje i polarizaciju sjever-jug kada su u pitanju uvjeti rada u obrazovanju.

Uzroke kočenja beninskog obrazovnog sustava moguće je potražiti u demografskom preopterećenju koje neizravno utječe na ulaganja u zdravstvo i obrazovanje. Od državnog proračuna, 33,4 % predviđeno je za obrazovanje, od čega je 49,5 % usmjereno na predškolsko i primarno obrazovanje, 31 % na sekundarno obrazovanje te 19,5 % na tercijarno obrazovanje (Amoussou-Yeye, 1994). Udio proračunskog novca za obrazovanje, ovisi o ekonomskim kretanjima i BDP-u države (Brossard i dr., 2009). Na početku 21. stoljeća udio BDP-a koji se izdvajao za obrazovanje iznosio je samo 2,1 %. U sljedećim godinama nema većih promjena. Od 2007. godine konstantno raste da bi nakon 2011. godine ponovno počeo opadati. U razdoblju od 2007. do 2011. godine taj je udio porastao s 2,4 % na 4,4 %. U 2019. godini udio BDP-a koji se izdvajao za obrazovanje iznosio je 3 % (World Bank Data, n. d.).

Slaba obrazovna postignuća zasigurno su posljedica još uvijek niske stope pismenog stanovništva. Na državnoj razini, udio pismenog stanovništva 2015. godine iznosio je samo 41,6 % (tab. 3). Još više zabrinjava podatak da je iste godine samo 64,5 % mladih u dobi između 15 i 24 godine bilo pismeno (tab. 4). Najmanje stope pismenosti ostvaruje najsjeverniji departman Alibori, dok je najveći udio pismenih u departmanu Littoral.

Tab. 3. Udio pismenog stanovništva u Beninu starijeg od 15 godina po departmanima od 2007. do 2015. godine

	2007.	2010.	2011.	2013.	2015.
Alibori	14,6	11,4	13,1	17,5	14,8
Atacora	19,9	20,0	27,1	26,0	23,3
Atlantique	44,8	43,8	51,3	56,5	55,4
Borgou	32,3	34,1	36,9	33,5	32,6
Collines	41,3	40,3	41,8	43,3	37,2
Couffo	30,7	25,2	35,4	39,6	32,5
Donga	28,1	22,2	32,0	30,9	29,6
Littoral	84,3	81,2	78,0	73,8	76,8
Mono	37,7	37,5	49,5	52,1	47,7
Ouémé	46,0	47,2	51,1	52,6	56,4
Plateau	25,0	26,2	34,8	34,1	30,4
Zou	36,1	35,4	37,9	40,8	38,1
Ukupno	39,5	38,5	44,6	43,1	41,6

Izvor: Indicateurs alphabétisation 2007 – 2015, INSAE

Tab. 4. Udio pismenog stanovništva u Beninu u dobnoj skupini od 15 do 24 godine po departmanima od 2007. do 2015. godine

	2007.	2010.	2011.	2013.	2015.
Alibori	21,7	20,7	22,6	25,7	26,9
Atacora	37,4	42,4	46,2	43,5	43,4
Atlantique	69,9	73,1	70,5	72,7	76,8
Borgou	51,3	58,1	59,3	47,2	49,3
Collines	65,9	72,7	68,4	65,5	64,4
Couffo	68,0	70,8	71,0	66,3	63,1
Donga	51,9	44,6	59,5	51,5	55,4
Littoral	90,2	89,9	83,7	81,0	84,9
Mono	70,6	76,1	81,1	79,1	80,4
Ouémé	66,2	77,0	70,2	71,7	81,5
Plateau	52,6	59,9	58,8	54,1	58,0
Zou	58,4	67,8	60,5	62,8	68,5
Ukupno	60,5	65,5	64,7	60,1	64,5

Izvor: Indicateurs alphabétisation 2007 – 2015, INSAE

Razlike u dostupnosti obrazovanju i stopa završavanja škole vidljiva je kroz administrativnu podjelu Benina. Lakši pristup obrazovanju, ali i veću vjerojatnost da će završiti svoje obrazovanje, imaju djeca koja žive u najjužnijim departmanima (Couffo, Mono, Atlantique i Littoral). S druge strane, najsjeverniji departman Alibori, bilježi najslabije pokazatelje (Brossard i dr., 2009). Ovi podatci ne začuđuju ako se pogledaju stope pismenosti po departmanima.

4.6. Prema ostvarenju pozitivnih promjena

Za pozitivne promjene u beninskom sustavu obrazovanja važan je proces cjeloživotnog učenja. Takav pristup potaknuo bi mlade da se okrenu netradicionalnim zanimanjima što posljedično dovodi i do razvoja novih aktivnosti, ali i brže prilagodbe različitim političkim i ekonomskim uvjetima. Kako bi se potaknulo cjeloživotno učenje, važno je stvarati veze s vanjskim partnerima što se djelomično i ostvarilo kroz program Partners For Development (PFD) (Biao, 2015). U uvjetima u kojima bi postojala pomoć domaćih, ali i međunarodnih organizacija, reforma obrazovnog sustava bila bi jednostavnija te bi obrazovanje postalo dostupnije većem broju ljudi (Biao, 2015).

Smanjenje broja djevojčica koje napuštaju školu moguće je osiguravanjem kvalitetnog okruženja, komunikacijom škole i roditelja te prilagodbom nastavnih sadržaja koji bi bili bliski za oba spola. Otklanjanje razlike u uključivanju oba spola u primarno i sekundarno obrazovanje

moгуće je korištenjem dodatnih subvencija i poticaja te omogućavanjem pristupa obrazovnim ustanovama (UNESCO, 2002).

Jedan od najvažnijih koraka je promjena svijesti ljudi o obrazovanju djevojčica i uklanjanje diskriminacije usmjerene prema ženskoj djeci kada je riječ o obrazovanju. Zauzimanje pozitivnog stava može potaknuti pozitivne vanjske i unutarnje promjene kod djevojčica. One tako postaju svjesnije svojih vrijednosti i mogućnosti (Tuwor i Sossou, 2008). Povećanje broja djevojčica koje nastavljaju svoj obrazovni put nakon završetka primarnog obrazovanja može se postići poboljšavanjem kvalitete srednjih škola, osiguravanjem većeg broja učiteljica koje mogu poslužiti kao uzor te mjerama koje bi zadržale djevojčice u školama i nakon maloljetničke trudnoće (UNESCO, 2002). Razlike u usvojenim ishodima učenja mogu se umanjiti uvođenjem promjena u dinamici procesa poučavanja i učenja, usmjeravanjem na potrebe djeteta te davanjem većeg značenja timskom radu (UNESCO, 2002). Poticaji za usmjeravanja djevojaka u znanost mogu se dati kroz isticanje pozitivnih primjera žena u znanosti, ukazivanjem na važnost i prednost znanosti u svakodnevnom životu te naglašavanjem činjenice da i djevojke u znanosti mogu jednoga dana osnivati obitelji (UNESCO, 2002).

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Nakon što su prikazane opće karakteristike i problemi obrazovnog sustava Benina, u nastavku rada će se analizirati rezultati dvaju strukturiranih intervjua provedenih s osobom zaposlenom na radnom mjestu profesora francuskog jezika u jednoj srednjoj školi te ravnateljem osnovne škole. Drugi dio istraživanja fokusirat će se na dinamiku promjene broja djece u osnovnoj školi u selu Hondji, departman Ouémé.

Intervju se sastojao od niza pitanja otvorenog tipa. Oba ispitanika odgovarala su na ista pitanja istim redoslijedom. Ispitanik zaposlen u primarnom obrazovanju odgovorio je na dodatno pitanje o utjecaju otvaranja kuhinje Marijinih obroka u sklopu škole. Intervjui su odrađeni pisanim putem, a provedeni su tijekom lipnja i srpnja 2020. godine. U sklopu intervjua, ispitanik zaposlen u osnovnoj školi u selu Hondji dostavio je podatke o broju upisane djece te spolnoj strukturi učenika u njegovoj školi u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine.

5.1. Razmišljanja osoba zaposlenih u beninskom sustavu obrazovanja

Radna mjesta oba ispitanika nalazila su se u departmanu Ouémé. Osim po razini obrazovanja, škole se razlikuju u broju učionica i prosječnom broju djece po razredima. Prosječan broj djece po razredima je izrazito visok, što sigurno umanjuje kvalitetu nastavnog procesa. Ispitanik zaposlen u srednjoj školi napominje da broj učionica ne odgovara potrebama škole. Najveća razlika može se uočiti u broju učitelja u školi. Dok je 31 učitelj zaposlen u školi koja provodi sekundarno obrazovanje, u školi primarnog obrazovanja broj je bio vidljivo manji, samo 11 učitelja.

Obje škole raspoložu osnovnim nastavnim sredstvima i pomagalima, pločom i kredom. Ispitanik zaposlen u srednjoj školi navodi da škola raspolože drugim nastavnim sredstvima i pomagalima, poput geografskih karata i matematičkih pomagala, ali ne u dovoljnoj mjeri. Govoreći o izazovima s kojima se susreću u radu, oba ispitanika istaknula su problematične situacije karakteristične za beninski sustav obrazovanja. Najveći izazovi rada ispitanika u srednjoj školi bili su otežani pristup mjestu rada, financijska sredstva nastavnika, nedovoljna opremljenost škole pri čemu ponajprije ističe nedostatak knjižnica, zatim specifične situacije povezane s učenicima, poput nediscipline i ekonomske situacije u kojima se pojedini učenici nalaze. Ispitanik u osnovnoj školi naveo je drugačije izazove s kojima se susreće: nedostatak nastavnih sredstava i pomagala, prvenstveno udžbenika te nedovoljan broj učitelja u školi.

Tab. 5. Mišljenja ispitanika o beninskom obrazovnom sustavu

		Ispitanik 1	Ispitanik 2
Funkcija u školi		profesor francuskog jezika i voditelj novinarskog kluba	ravnatelj škole
Podaci o školi	Smještaj	departman Ouémé	departman Ouémé
	Godina otvaranja	-	1949.
	Razina obrazovanja	sekundarno obrazovanje	primarno obrazovanje
Broj učionica		13	12
Prosječan broj djece po razredima		60	40
Broj učitelja u školi		31	11
Nastavna sredstva i pomagala		ploča, kreda, geografske karte, matematička pomagala	ploča, kreda, karte
Najčešći razlozi napuštanja škole		nemogućnost plaćanja školarine, siromaštvo roditelja, aktivnosti roditelja, rane trudnoće, blizina Nigerije	zdravstveni razlozi, nedostatak financijskih sredstava
Izazovi u radu		otežan pristup mjestu rada, financijsko stanje učitelja, nedostatak knjižnica, nedisciplina pojedinih učenika, ekonomska situacija učenika	nedostatak nastavnih sredstava i pomagala, nedostatak učitelja

Izvor: Anketno istraživanje

Među najčešćim razlozima napuštanja škole, oba ispitanika navode nemogućnost plaćanja školarine i nedostatak financijskih sredstava. Ispitanik u srednjoj školi spominje i neke druge razloge, poput aktivnosti roditelja u kojima djeca moraju pomagati, zatim maloljetničke trudnoće i blizinu Nigerije koju s Beninom povezuju migracije uvjetovane radom. Kao jedan od uzroka napuštanja škole ispitanik u osnovnoj školi naveo je i zdravstvene razloge.

Uvjeti rada za djevojčice i dječake su jednaki, a oba ispitanika napomenula su kako ne postoji velika razlika u broju muške i ženske djece koja pohađaju njihovu školu. Država radi na osposobljavanju i stručnom usavršavanju učitelja, no ispitanik u osnovnoj školi smatra kako to

ne čini u dovoljnoj mjeri. Ulaganja države u škole postoje. Ispitanik u srednjoj školi navodi da njegova škola u većoj mjeri funkcionira na principu privatnih donacija. Također, učionice su uređene i opremljene zahvaljujući pomoći dobrih ljudi. Nastavna sredstva i pomagala priskrbljuju se sustavom donacija. Situacija u promatranoj osnovnoj školi različita je od prethodno opisane. Ravnatelj zaposlen u osnovnoj školi nabrojao je neke od oblika pomoći. Država daje subvenciju školi u iznosu od 900 000 CFA (zapadnoafrički franak) za funkcioniranje škole. Donacije se osiguravaju svakoj grupi od ukupno šest razreda. Postoji i međunarodna organizacija Marijini obroci koja uz pomoć hrvatskog ogranka brine o prehrani djece u školi. Marijini obroci otvorili su svoju kuhinju uz osnovnu školu u Hondjiju 2011. godine. Projekt je pozitivno utjecao na život djece koja primaju Marijine obroke. Povećao se broj upisane djece, a reducirao broj djece koja napuštaju školu.

Mišljenja ispitanika o promjenama koje su se dogodile u beninskom obrazovnom sustavu se razilaze. Ispitanik iz srednje škole smatra da su vidljive pozitivne promjene u beninskom sustavu obrazovanja unazad pet godina, a posebno ističe nastojanja da se privremeni profesori zamijene osobama koje imaju specijalizaciju u određenom području. Ravnatelj osnovne škole jasno je i kratko istaknuo da nema pozitivnih promjena u beninskom sustavu obrazovanja u posljednjih pet godina.

Kada se govori o budućem smjeru razvoja države, oba ispitanika navela su obrazovanje kao područje koje može osigurati razvoj države. Profesor francuskog jezika zaposlen u srednjoj školi dodao je i ulaganje u poljoprivredu kao bitan korak. Ispitanik u osnovnoj školi naglašava činjenicu da je populacija Benina izrazito mlada, stoga je briga za njihovo obrazovanje nužna, a kao jedan od koraka k ostvarenju toga cilja predlaže ulaganje u edukaciju učitelja i motiviranje ljudi da se razvijaju i nesebično daruju u tom zanimanju (pozivu).

Ispitanici se slažu da je obrazovanje temeljni, ako ne i glavni, razvojni resurs. Ispitanik iz srednje škole smatra da se bez prave politike ne može učiniti ništa za budućnost Benina na ekonomskom planu. Po njemu, životni standard ljudi u Beninu može se poboljšati samo kroz obrazovanje. Slično razmišljanje dijeli i ispitanik iz osnovne škole koji tvrdi da, uz praćenje ciljeva i formiranje aktera u sustavu obrazovanja, obrazovanost stanovništva može postati glavni razvojni resurs Benina jer bez obrazovanja niti jedan razvoj nije moguć. No, ističe kako je za razvoj potreban spoj raznih segmenata, od društva, preko kulture, ekonomije i sporta.

Kao zaposlenici u sustavu obrazovanja, primjećuju utjecaj njihovih škola na život lokalne zajednice. Ispitanik u srednjoj školi posebno se osvrnuo na kulturnu raznolikost koja proizlazi iz različitih profila učenika te dolazak drugih ljudi koji se, zbog pohađanja škole,

uključuju u tu sredinu. Posljedica takvih kretanja je konstantno urbaniziranje prostora oko škole. Ispitanik u osnovnoj školi ustvrdio je da prisustvo škole utječe na smanjenje stope nepismenosti i broja neškolovanih u selu.

5.2. Dinamika kretanja broja učenika u osnovnoj školi u Hondjiju

5.2.1. Kretanje ukupnog broja učenika u školi

Za potrebe kvantitativnog istraživanja kretanja broja učenika u osnovnoj školi u Hondjiju, ravnatelj spomenute škole dostavio je podatke o broju upisanih u pojedine razrede po odabranim školskim godinama (tab. 6). Valja naglasiti da se iz dobivenih podataka ne mogu izvesti do kraja relevantni zaključci jer se iz samih brojeva ne može iščitati broj učenika koji su npr. ponavljali razred ili odustali od škole. Bez obzira na taj nedostatak, zanimljivo je promatrati dinamiku upisanih te njenom analizom primijetiti određene obrasce ponavljanja.

Tab. 6. Broj učenika u osnovnoj školi u Hondjiju u pojedinim razrednim odjelima prema spolu od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine

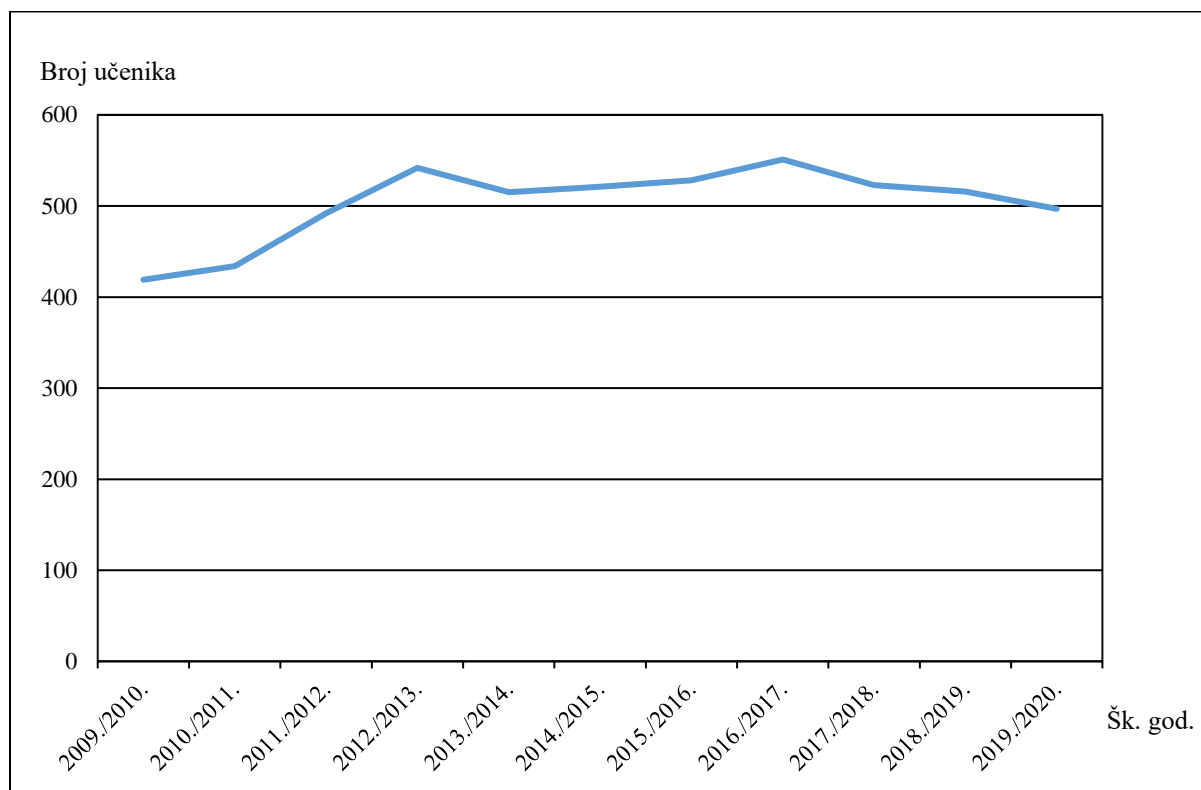
	CI		CP		CE1		CE2		CM1		CM2	
	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž
2009./2010.	40	45	60	58	42	36	28	35	26	22	12	15
2010./2011.	41	47	55	60	40	40	30	39	28	23	15	16
2011./2012.	52	49	62	59	46	51	35	36	27	25	25	25
2012./2013.	55	58	60	65	50	49	42	39	30	38	24	32
2013./2014.	50	54	58	53	49	44	40	42	35	40	28	22
2014./2015.	52	50	66	48	42	48	39	45	32	42	28	29
2015./2016.	49	52	62	66	58	38	46	44	30	32	24	27
2016./2017.	51	55	60	64	53	55	41	48	48	27	25	24
2017./2018.	50	62	55	53	54	50	38	44	33	35	22	27
2018./2019.	55	54	62	67	50	52	29	35	30	31	23	28
2019./2020.	50	66	47	74	41	39	32	31	30	35	22	30

Izvor: Anketno istraživanje

Nakon školske godine 2010./2011. osnovna škola u Hondjiju bilježi linearan rast broja učenika sve do školske godine 2012./2013. (sl. 16). Dovede li se u vezu ovo kretanje s riječima ravnatelja škole, može se zaključiti da je prisustvo Marijinih obroka nakon 2011. godine moglo potaknuti porast broja djece koja pohađaju školu. Kao što je već naglašeno, ovim programom povećao se broj djece koja upisuju školu, ali se i smanjio broj onih koji ju napuštaju. Nakon toga slijedi razdoblje pada broja učenika te ponovnog laganog rasta koji svoj vrhunac dostiže u

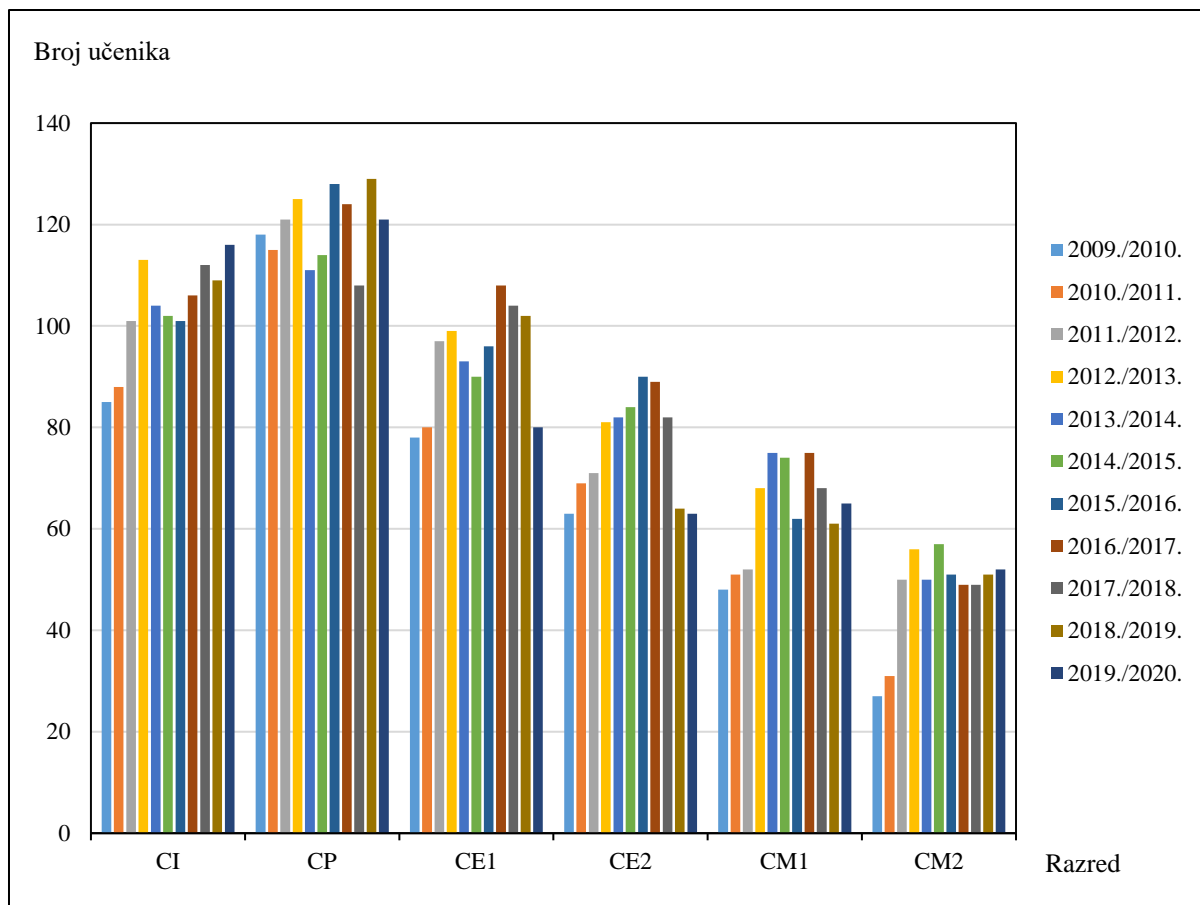
školskoj godini 2016./2017. kada je školu na početku školske godine pohađao 551 učenik. U sljedećim školskim godinama škola bilježi pad broja učenika.

Sl. 16. Kretanje ukupnog broja učenika u osnovnoj školi u Hondjiju u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine

Izvor: Anketno istraživanje

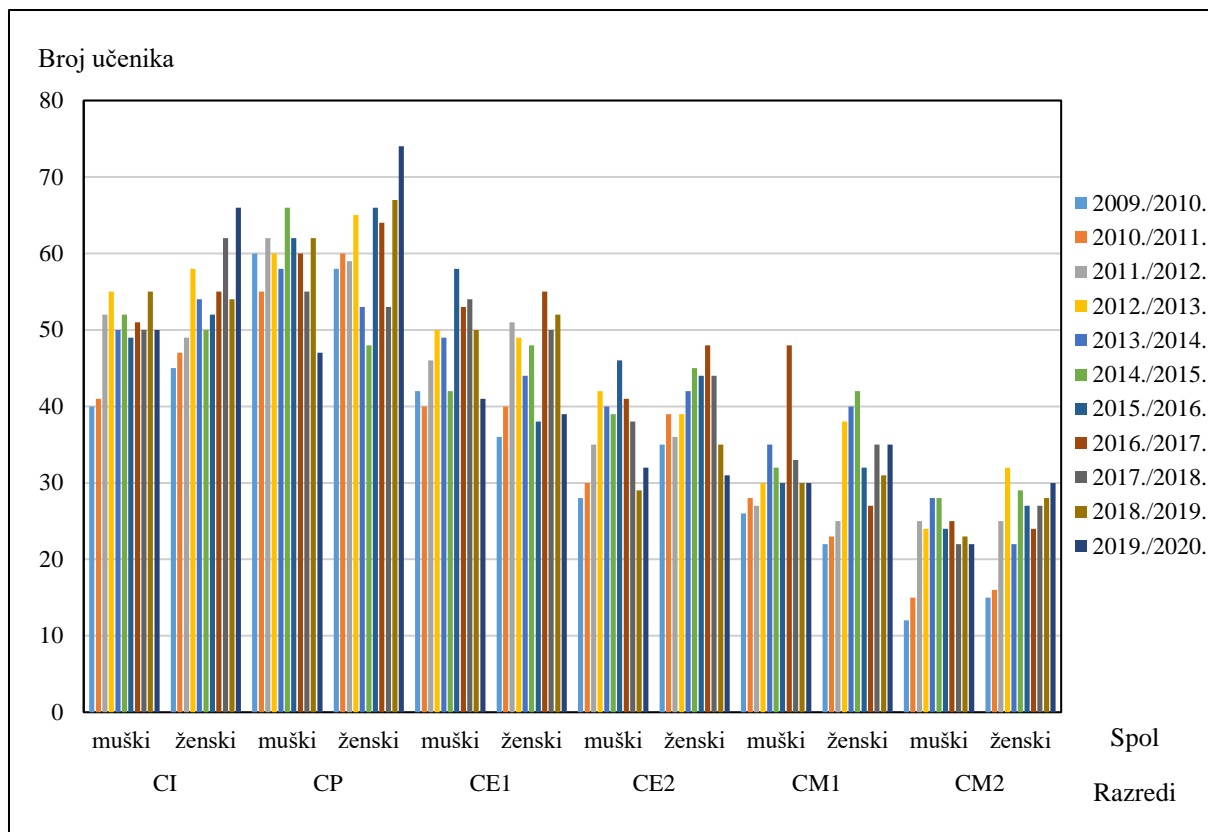
Ako se dobro promotri kretanje broja učenika po razrednim odjelima (sl. 17), uočava se nekoliko zakonitosti, bez obzira na školsku godinu. Broj učenika najveći je na početku obrazovnog ciklusa, a drastično se smanjuje od CE1 pa nadalje. Vidljivo je da velik dio učenika ne završava svoj obrazovni put te ga prekida nakon samo dva završena razreda. Iz godine u godinu školu upisuje sve veći broj djece, stoga se može zaključiti kako je obrazovanje u Hondjiju postalo dostupnije većem broju djece. Unatoč tome, zabrinjava broj djece koja ne završavaju školu. Jesu li razlog tomu društveni i ekonomski čimbenici ili djeca ne mogu pratiti izazove i zahtjeve koje se od njih traže, ostaje za detaljnije ispitati. Prema riječima ravnatelja, najčešći razlog napuštanje škole i dalje je financijska nemoć roditelja da podrže školovanje svoje djece.

Sl. 17. Kretanje broja učenika po razrednim odjelima u osnovnoj školi u Hondjiju u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine

Izvor: Anketno istraživanje

Usporedi li se kretanje broja učenika po razrednim odjelima i po dobnim skupinama (sl. 18), također se uočavaju slična kretanja. Iako oba spola bilježe sve veći broj upisanih, on je veći u slučaju upisivanja ženske djece u školu. Škola bilježi pozitivne rezultate kada je riječ o uključenosti djevojčica u obrazovni proces što bi mogao odražavati promjenu svijesti lokalne zajednice o važnosti obrazovanja djevojčica. Velik utjecaj zasigurno ima rad kuhinje Marijinih obroka. Na razini generacije može se uočiti pojava većeg broja djevojčica u završnom razredu osnovne škole u odnosu na muške kolege, iako ne možemo sa sigurnošću reći što je uzrok tome. S obzirom da se u školu upisuje veći broj djevojčica nego dječaka, vjerojatnije je da će udio djevojčica u završnom razredu biti veći.

Sl. 18. Kretanje broja učenika i učenica po razrednim odjelima u osnovnoj školi u Hondjiju u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine

Izvor: Anketno istraživanje

Za dublju analizu kretanja broja učenika u osnovnoj školi u Hondjiju korišteni su neki od apsolutnih i relativnih pokazatelja dinamike u statističkim metodama u geografiji. U konkretnom primjeru, izračunate su diferencije i stope promjena broja učenika prema školskim godinama (tab. 7) u uzastopnim razdobljima te u odnosu na fiksno razdoblje. Prva diferencija za uzastopna razdoblja Δy_t računana je po formuli:

$$\Delta y_t = y_t - y_{t-1}, t = 2, 3, \dots, n.$$

Računanje prve diferencije s obzirom na fiksno razdoblje Δy_t^* izvedeno je po formuli:

$$\Delta y_t^* = y_t - y_b, t = 1, 2, \dots, n$$

gdje y_b označava broj učenika u odabranom fiksnom razdoblju.

Stope promjene za uzastopna razdoblja s_t dobivene su izrazom:

$$s_t = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} \cdot 100, t = 2, 3, \dots, n.$$

Stopa promjene u odnosu na fiksno razdoblje s_t^* izračunata je po formuli:

$$s_t^* = \frac{y_t - y_b}{y_b} \cdot 100, t = 1, 2, \dots, n.$$

Od školske godine 2017./2018. do školske godine 2019./2020. u osnovnoj školi u Hondjiju zabilježen je kontinuirani pad broj djece u promatranim školskim godinama u odnosu na prethodne. Najveći relativan pad broja zabilježen je u školskoj godini 2017./2018. te 2013./2014., a najveći rast u 2011./2012. Odnosno, u školskoj godini 2011./2012. upisano je 13,4 % više djece nego u prethodnoj te se taj nagli skok poklapa s godinom uvođenja programa besplatne prehrane školske djece. Zabilježeni relativni pad u školskim godinama 2013./2014. i 2017./2018. uslijedio je nakon školskih godina u kojima je upisan najveći broj djece što može i biti razlogom negativnih stopa kretanja ukupnog broja učenika u školi. S obzirom na početnu školsku godinu uzetu u obzir u ovom istraživanju, svaka sljedeća bilježila je porast broja upisanih. Najveći relativan rast broja učenika u odnosu na školsku godinu 2009./2010. ostvaren je 2016./2017. te je iznosio 132. U školskoj godini 2019./2020. stopa promjene u odnosu na fiksno razdoblje pala je prvi puta nakon školske godine 2011./2012. ispod 20 %.

Tab. 7. Dinamika kretanja broja učenika u osnovnoj školi u Hondjiju u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine

Školska godina	Ukupan broj učenika	Δy_t	s_t (%)	y_t / y_{t-1}	Δy_t^* (2009./2010.=0)	s_t^* (%) (2009./2010.=0)
2009./2010.	419	-	-	-	0	0,0
2010./2011.	434	15	3,6	1,04	15	3,6
2011./2012.	492	58	13,4	1,13	73	17,4
2012./2013.	542	50	10,2	1,10	123	29,4
2013./2014.	515	-27	-5,0	0,95	96	22,9
2014./2015.	521	6	1,2	1,01	102	24,3
2015./2016.	528	7	1,3	1,01	109	26,0
2016./2017.	551	23	4,4	1,04	132	31,5
2017./2018.	523	-28	-5,1	0,95	104	24,8
2018./2019.	516	-7	-1,3	0,99	97	23,2
2019./2020.	497	-19	-3,7	0,96	78	18,6

Izvor: Anketno istraživanje

Identičan pristup istraživanju primijenit će se i na prikaze kretanja pojedinih generacija prvih razreda kroz njihov šestogodišnji ciklus obrazovanja. Generacija koja je u školskoj godini 2009./2010. započela s obrazovnim programom za CI razred (tab. 8), bilježi pad broja učenika nakon CE1. U drugoj godini šestogodišnjeg ciklusa obrazovanja stopa promjene u odnosu na CI iznosila je 35,3 %. Razlog tako velikog skoka broja učenika u generaciji zasigurno se može prepisati činjenici da dio učenika iz prethodne generacije nije zadovoljio kriterije za nastavak

obrazovanja u CE1 te je morao ponavljati razred. U CM2 razred upiše se samo 67,1 % učenika od početnog broja djece koja su činila promatranu generaciju.

Tab. 8. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2009./2010. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju

Školska godina	Razred	Broj učenika	Δy_t	s_t (%)	y_t / y_{t-1}	Δy_t^* (2009./2010.=0)	s_t^* (%) (2009./2010.=0)
2009./2010.	CI	85	-	-	-	0	0,0
2010./2011.	CP	115	30	35,3	1,35	30	35,3
2011./2012.	CE1	97	-18	-15,7	0,84	12	14,1
2012./2013.	CE2	81	-16	-16,5	0,84	-4	-4,7
2013./2014.	CM1	75	-6	-7,4	0,93	-10	-11,8
2014./2015.	CM2	57	-18	-24,0	0,76	-28	-32,9

Izvor: Anketno istraživanje

Kretanja sljedeće generacije učenika nastavila su slijediti trend prikazan u prethodnoj generaciji. Povećava se broj učenika upisanih u CP razred po vrlo sličnoj stopi promjene (tab. 9). Također, u CE2 upisan je manji broj učenika s obzirom na početni broj u promatranj generaciji. Stope promjene s obzirom na fiksno razdoblje negativnije su nego u školskoj godini 2009./2010., a čak 58 % učenika od početnog broja djece u generaciji nije doseglo posljednji razred primarnog obrazovanja.

Tab. 9. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2010./2011. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju

Školska godina	Razred	Broj učenika	Δy_t	s_t (%)	y_t / y_{t-1}	Δy_t^* (2010./2011.=0)	s_t^* (%) (2010./2011.=0)
2010./2011.	CI	88	-	-	-	0	0,0
2011./2012.	CP	121	33	37,5	1,38	33	37,5
2012./2013.	CE1	99	-22	-18,2	0,82	11	12,5
2013./2014.	CE2	82	-17	-17,2	0,83	-6	-6,8
2014./2015.	CM1	74	-8	-9,8	0,90	-14	-15,9
2015./2016.	CM2	51	-23	-31,1	0,69	-37	-42,0

Izvor: Anketno istraživanje

Do određene promjene u kretanju broja upisane djece dolazi u školskoj godini 2011./2012 (tab. 10). Stopa rasta u CP niža je u odnosu ne prethodne dvije generacije, ali je i dalje visoka, 23,8 %. Negativna stopa promjene javlja se godinu dana ranije, već prilikom upisa

djece u CE1 te doseže vrijednost stopa karakterističnih za CE2 u školskim godinama 2009./2010. i 2010./2011. Negativan trend nastavlja se približavanjem kraju šestogodišnjeg obrazovnog ciklusa te 51,5 % od početnog broja djece u generaciji ne upiše CM2.

Tab. 10. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2011./2012. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju

Školska godina	Razred	Broj učenika	Δy_t	s_t (%)	y_t / y_{t-1}	Δy_t^* (2011./2012.=0)	s_t^* (%) (2011./2012.=0)
2011./2012.	CI	101	-	-	-	0	0,0
2012./2013.	CP	125	24	23,8	1,24	24	23,8
2013./2014.	CE1	93	-32	-25,6	0,74	-8	-7,9
2014./2015.	CE2	84	-9	-9,7	0,90	-17	-16,8
2015./2016.	CM1	62	-22	-26,2	0,74	-39	-38,6
2016./2017.	CM2	49	-13	-21,0	0,79	-52	-51,5

Izvor: Anketno istraživanje

Generacija prvih razreda iz 2012./2013. bilježit će također nepovoljne rezultate (tab. 11). Broj učenika smanjuje se već nakon završetka CI, po gotovo zanemarivoj stopi od 1,8 %. U CE1 slijedi drastičan pad od 18,9 % u odnosu na CP. Početak nastave u CE2 nije donio nikakvu promjenu broja učenika u odnosu na prethodnu godinu, nakon čega se nastavlja pad broja učenika što na kraju rezultira s 56,6 % učenika od početnog broja u generaciji 2012./2013. koji nisu upisali CM2.

Tab. 11. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2012./2013. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju

Školska godina	Razred	Broj učenika	Δy_t	s_t (%)	y_t / y_{t-1}	Δy_t^* (2012./2013.=0)	s_t^* (%) (2012./2013.=0)
2012./2013.	CI	113	-	-	-	0	0,0
2013./2014.	CP	111	-2	-1,8	0,98	-2	-1,8
2014./2015.	CE1	90	-21	-18,9	0,81	-23	-20,6
2015./2016.	CE2	90	0	0,0	1,00	-23	-20,6
2016./2017.	CM1	75	-15	-16,7	0,83	-38	-33,6
2017./2018.	CM2	49	-26	-34,7	0,65	-64	-56,6

Izvor: Anketno istraživanje

Ove brojke ne podudaraju se s razmišljanjima ravnatelja u Hondjiju koji je zaključio da dolaskom Marijinih obroka 2011. godine broj učenika raste i manje djece odustaje od škole.

Moguće objašnjenje ovoj pojavi je i činjenica da je program besplatne prehrane školske djece potaknuo upis djece slabijeg imovinskog stanja koja nisu imala dobar obrazovni temelj te se iz tog razloga slabije snalaze u školi i ne završavaju razred. Generacija 2012./2013. ulazi u CM2 s 64 učenika manje u odnosu na početni broj u generaciji. Usporedbe radi, broj učenika koji je 2009./2010. upisao CI iznosi je 85. Može se reći da je u šestogodišnjem ciklusu izgubljena gotovo jedna cijela generacija učenika.

Rezultati sljedeće generacije nešto su povoljniji (tab. 12). Stope promjene i dalje su nepovoljne, ali nižih vrijednosti u odnosu na prethodnu generaciju. Kretanje je slično poput onoga u generaciji 2011./2012. s time da generacija 2013./2014. bilježi nižu vrijednost rasta broja učenika u CP. Nastavio se trend prepolovljena broja učenika na samom kraju šestogodišnjeg ciklusa, no nešto nižih vrijednosti s obzirom na dvije prethodne generacije.

Tab. 12. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2013./2014. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju

Školska godina	Razred	Broj učenika	Δy_t	s_t (%)	y_t / y_{t-1}	Δy_t^* (2013./2014.=0)	s_t^* (%) (2013./2014.=0)
2013./2014.	CI	104	-	-	-	0	0,0
2014./2015.	CP	114	10	9,6	1,10	10	9,6
2015./2016.	CE1	96	-18	-15,8	0,84	-8	-7,7
2016./2017.	CE2	89	-7	-7,3	0,93	-15	-14,4
2017./2018.	CM1	68	-21	-23,6	0,76	-36	-34,6
2018./2019.	CM2	51	-17	-25,0	0,75	-53	-51,0

Izvor: Anketno istraživanje

Kretanje u generaciji CI iz 2014./2015. (tab. 13) potvrđuje pojavu povećanja broja učenika u CP razredu. Već nakon prva tri razreda, izgubljena je petina učenika u odnosu na početni broj u generaciji, a kraj obrazovnog ciklusa nije dočekala gotovo polovica učenika promatrane generacije.

S obzirom na dobivene rezultate moguće je izvesti sljedeće zaključke: u razdoblju od školske godine 2009./2010. do školske godine 2012./2013. škola bilježi rast broja učenika, nakon školske godine 2016./2017. broj učenika u svakoj sljedećoj školskoj godini se smanjuje, broj učenika koji nastavljaju obrazovanje iz CP na CE1 drastično pada, a CM2 pohađa upola manji broj učenika nego CI, i posljednje, škola bilježi porast broja upisanih djevojčica.

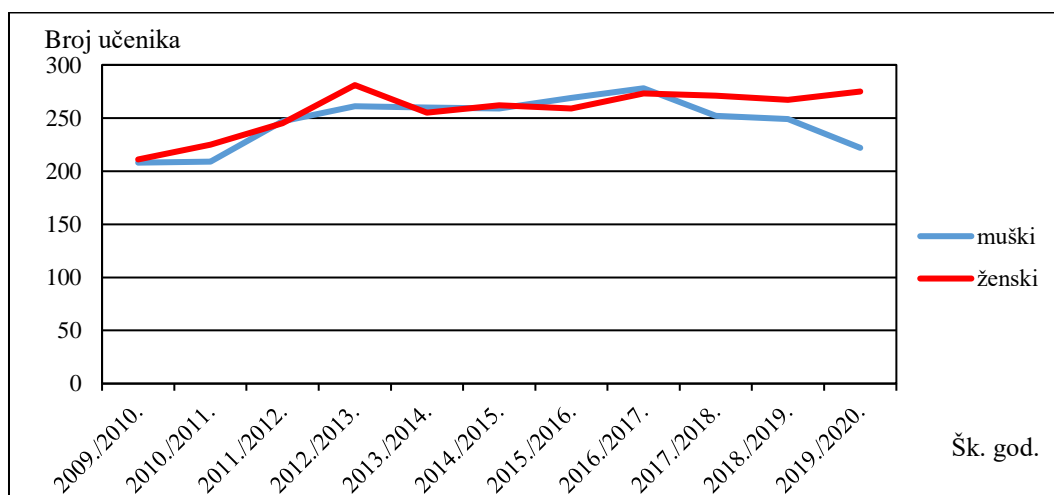
Tab. 13. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2014./2015. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju

Školska godina	Razred	Broj učenika	Δy_t	s_t (%)	y_t / y_{t-1}	Δy_t^* (2014./2015.=0)	s_t^* (%) (2014./2015.=0)
2014./2015.	CI	102	-	-	-	0	0,0
2015./2016.	CP	128	26	25,5	1,25	26	25,5
2016./2017.	CE1	108	-20	-15,6	0,84	6	5,9
2017./2018.	CE2	82	-26	-24,1	0,76	-20	-19,6
2018./2019.	CM1	61	-21	-25,6	0,74	-41	-40,2
2019./2020.	CM2	52	-9	-14,8	0,85	-50	-49,0

Izvor: Anketno istraživanje

5.2.2. Kretanje broja muške i ženske djece u školi

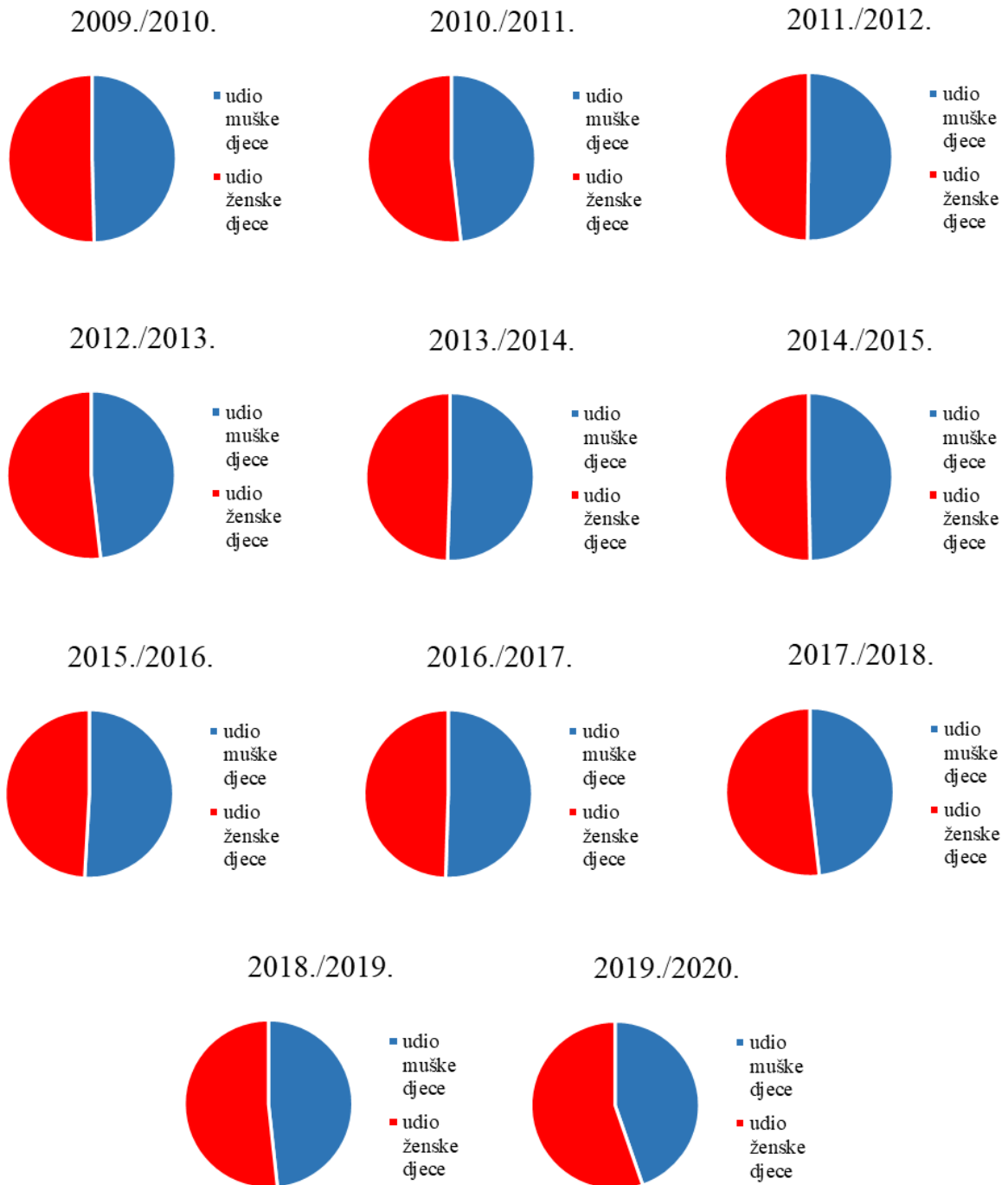
U dosadašnjem dijelu istraživanja pokazalo se kako je osnovna škola u Hondjiju primjer škole u kojoj ne postoji velika razlika u odnosu broja učenika i učenica koji pohađaju školu, što je istaknuo i ravnatelj škole u intervjuu. Rast broja učenica u školi traje do školske godine 2012./2013. kada doseže broj od 281 djevojčice koje pohađaju školu. Nakon toga broj opada te se u sljedećim godinama održava na sličnim vrijednostima. Kretanje broja učenika razlikuje se od onoga kod djevojčica. Također je zabilježen porast broja do školske godine 2012./2013., a zatim slijedi razdoblje stagnacije te nakon maksimuma u školskoj godini 2016./2017. i pomalo iznenađujuće opadanje broja muške djece u školi (sl. 19). Nije moguće sa stopostotnom sigurnošću tvrditi što je uzrokovalo takvo kretanje, no može se pretpostaviti da dio dječaka napušta školu zbog rada.

Sl. 19. Kretanje broja učenika i učenica u osnovnoj školi u Hondjiju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine

Izvor: Anketno istraživanje

Sl. 20. Udio učenika i učenica u osnovnoj školi u Hondžiju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine

Izvor: Anketno istraživanje

Gledano u postotcima, u školskoj godini 2009./2010. udio djevojčica u ukupnom broju učenika iznosio je 50,4 %. Sljedeće godine udio raste na 51,8 %, a zatim se smanjuje na 49,8 %. Udio se narednih godina kreće uglavnom u intervalu od 49 % do 52 %, a veći nerazmjernost zabilježen je u školskoj godini 2019./2020. kada je udio djevojčica iznosio čak 55,3 % (tab. 14).

Tab. 14. Struktura učenika u osnovnoj školi u Hondjiju po spolu od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine

	udio učenika	udio učenica
2009./2010.	49,6	50,4
2010./2011.	48,2	51,8
2011./2012.	50,2	49,8
2012./2013.	48,2	51,8
2013./2014.	50,5	49,5
2014./2015.	49,7	50,3
2015./2016.	50,9	49,1
2016./2017.	50,5	49,5
2017./2018.	48,2	51,8
2018./2019.	48,3	51,7
2019./2020.	44,7	55,3

Izvor: Anketno istraživanje

6. RASPRAVA

U dosadašnjim istraživanjima velika se pozornost pridavala obrazovanju i njegovom utjecaju na društvo, a sve se češće kao posebna tema radova izdvajaju one teme koje se bave problematikom beninskog sustava obrazovanja. Ujedinjeni narodi, kao institucija od koje je i potekao program Milenijskih ciljeva razvoja, posebno su angažirani u praćenju trendova u obrazovanju te nastoje predlagati konkretne mjere kojima bi se ono poboljšalo na globalnoj razini. Često se u radovima autori zadržavaju na brojkama koje, ne moraju, i u velikoj mjeri ne daju realno stanje kvalitete obrazovnog sustava.

Za bolje razumijevanje problema s kojima se suočavaju učitelji i djeca, nužno je stupiti u kontakt s lokalnim akterima, tj. s učiteljima, učenicima te njihovim roditeljima. Pokazalo se da, unatoč smanjivanju diskriminacije prema djevojčicama, još uvijek postoje stereotipi o rodnim ulogama. I dalje se smatra kako obrazovanje nije nužno djevojčicama te im se pridaju uloge domaćice i majke. Mnoge neobrazovane žene pomirene su s tom činjenicom te ništa ne može utjecati na promjenu njihovog stava, čak niti svijetli primjeri žena koje su se zahvaljujući svojem obrazovanju probile na visoke pozicije (Elshaw, 2011). Osobe zaposlene u beninskom sustavu obrazovanja svjesne su problema s kojima se moraju suočavati te ne kriju razočaranost bezuspješnim pokušajima promicanja kvalitete obrazovnog sustava. Primjer ravnatelja osnovne škole u Hondjiju pokazuje ogorčenje aktera do te mjere da ne smatra da se u posljednjih pet godina učinilo išta značajno što bi dovelo do pozitivnih promjena u sustavu. Problem infrastrukture jedno je od gorućih pitanja kojima bi se država trebala pobrinuti, a dodatnu poteškoću predstavlja prebacivanje odgovornosti o obrazovanju s ministarstva na razinu departmana, odnosno tijela lokalne uprave (Lauwerier i dr. 2013).

Raniji radovi usmjereni su uglavnom na pitanje obrazovanja djevojčica i diskriminacije prema istima. Prema njima, položaj žena u društvu i rano vrijeme stupanja u brak negativno su utjecali na stopu završavanja primarnog obrazovanja kod djevojčica (Kritz i Gurak, 1989). Trenutno posebno zabrinjava činjenica što napuštanje škole prije završetka osnovnoškolskog ciklusa postaje uobičajenom pojavom u beninskom sustavu obrazovanja. Ne bi trebalo biti potrebno gledati taj fenomen samo kod djevojčica, već i promatrati kao univerzalnu pojavu u beninskom obrazovanju te raditi na tome da se ta pojava ublaži, a u budućnosti i do kraja iskorijeni.

Obrazovna politika nije česta tema radova, a upravo bi isticanje njene važnosti i analiziranje moglo pridonijeti značajnijim promjenama. Za implementiranje dobre obrazovne politike važna je i stabilnost vlasti. Aktualna politička situacija i djelovanje beninskog

predsjednika Patricea Talona zasigurno će odrediti smjer u kojem će se ona odvijati, što će imati utjecaja i na kretnje u beninskom gospodarstvu. Još uvijek nije došlo do prestrukturiranja visokog obrazovanja u cilju usklađivanja s potrebama tržišta rada (Brossard i dr., 2009), što nije često naglašeno u objavljenim radovima.

7. ZAKLJUČAK

Prva hipoteza u radu koja pretpostavlja da *Mjere proizašle iz Milenijskih ciljeva razvoja UN-a do 2020. godine nisu pridonijele značajnom poboljšanju kvalitete beninskog obrazovnog sustava*, potvrđena je. Iako su dostignuti ciljevi Milenijske deklaracije, odnosno povećao se broj djece koja imaju pristup obrazovanju te su smanjene rodne nejednakosti kada je riječ o udjelu učenika i učenica u sustavu obrazovanja, nužne su još značajne kvalitativne promjene u beninskom sustavu obrazovanja. Velik broj učenika ne uspijeva završiti osnovnoškolsko obrazovanje, a ona koja i završe nemaju dovoljno kvalitetnu stečenu razinu znanja, npr. mnoga djeca prvi završetku osnovnoškolskog ciklusa nemaju osnovna znanja iz francuskog jezika te matematike. Također, ne radi se na stručnom usavršavanju i profesionalnom razvoju učitelja, stoga je teško očekivati i velike pomake u kvaliteti nastave. Učitelji su limitirani nastavnim sredstvima i pomagalicama, nastavu izvode u još uvijek prevelikim razrednim odjelima pa nije moguće održavati kvalitetnu nastavu. Opskrbljenost dodatnim sadržajima, poput knjižnica i prostorija za učenje, još uvijek je rijetkost.

Prema drugoj hipotezi većinski udio u beninskom sustavu obrazovanju čine dječaci. Hipoteza je djelomično potvrđena. Na razini primarnog obrazovanja, razlika između broja dječaka i djevojčica uključenih u sustav je drastično smanjena, a sve je češća pojava prevladavanja broja djevojčica, što se pokazalo i u slučaju osnovne škole u selu Hondji. Slična kretanja zabilježena su na razini države. Prelaskom na sekundarno obrazovanje razlike su izraženije, dok na tercijarnoj razini prevladava muška populacija. Može se zaključiti kako ova hipoteza uvelike ovisi o razini obrazovanja.

Trećom hipotezom nastajalo se dokazati da većina djece ne nastavlja svoj obrazovni put na razini primarnog obrazovanja te da je ta pojava karakteristična za žensku djecu. Ova hipoteza također je djelomično potvrđena. Brojke pokazuju da velik broj djece koja započnu osnovnoškolsko obrazovanje, isto na kraju ne završe. Na primjeru osnovne škole u Hondjiju vidljivo je da gotovo 50 % učenika koji započnu šestogodišnji ciklus, ne uspiju ni upisati završni razred. Ta pojava karakteristična je za oba spola.

Četvrta hipoteza traži poveznicu između demokratskog političkog poretka i njegovog pozitivnog utjecaja na obrazovni sustav te se može smatrati potvrđenom. Prelaskom na demokraciju, beninsko obrazovanje zahvaćeno je nekim ključnim promjenama. Zemlja sve više surađuje na međunarodnom planu te se posljedično stvaraju i razna partnerstva, a uspostavljaju se i novi oblici pomoći. Obrazovanje postaje dostupnije te se donose i novi planovi s ciljem poboljšavanja sustava obrazovanja. Tomu je sigurno pridonijelo ozračje mirnog napuštanja

starog društveno-političkog sustava te izostanka većih sukoba i nestabilnosti. Država je još uvijek previše statična, no valja pohvaliti svaki pozitivan potez. Što će se dogoditi u budućnosti, teško je reći, ali „demokratski“ način vladanja sadašnjeg predsjednika uvelike će utjecati na budućnost obrazovnog sustava u Beninu.

Posljednja hipoteza pretpostavlja da je gospodarsko jačanje Benina moguće postići ulaganjem u obrazovne programe usmjerene prema poljoprivredi što je djelomično potvrđeno. Jedan od intervjuiranih ispitanika izjavio je da je razvoj u poljoprivredi i obrazovanje ključan korak u razvoju države. Beninsko gospodarstvo previše ovisi o susjednoj Nigeriji te se okretanjem vlastitim resursima može osloboditi neizvjesnosti koju donosi ova veza. Država bi trebala iskoristiti svoje resurse, a ulaganjem u poljoprivredne obrazovne programe stvara se sloj mladih ljudi koje će znati iskoristiti vlastite resurse na ekonomski i ekološki održiv način.

Obrazovanost stanovništva svakako je okosnica razvoja svake države. Iako se mnoge pojave na globalnoj razini mogu usporediti i preslikati na situaciju u pojedinoj državi, važno je imati na umu da svaka država ima svoje posebnosti i da bi se trebala odvojeno istraživati, a preuzimanje uspješnih načela dobro je samo ukoliko postoje uvjeti za njezino implementiranje.

POPIS LITERATURE I IZVORA

Literatura

Amoussou-Yeye, D., 1994: Diagnostic du système éducatif béninois: Eléments pour une réforme novatrice des systèmes éducatifs africains, *Africa Development* 19 (4), 165–178.

Biao, I., 2015: Lifelong learning as an instrument for human capital development in Benin, *International Review of Education* 61 (5), 631-653.

Bierschenk, T., 2009: Democratization without development: Benin 1989–2009, *International Journal of Politics, Culture, and Society IJPS* 22 (3), 337-357.

Brossard, M., Foko, B., Fevre, C., Gall, C., 2009: *Le système éducatif Béninois: Analyse sectorielle pour une politique éducative plus équilibrée et plus efficace*, World Bank, Washington D. C.

Cohen, L., Manion, L., Morrison, K., 2007: *Metode istraživanja u obrazovanju*, Naklada Slap, Jastrebarsko.

Desorgues, P., 2021: Présidentielle 2021 au Bénin : la fin du modèle démocratique?, <https://information.tv5monde.com/afrique/presidentielle-2021-au-benin-la-fin-du-modele-democratique-402677> (30. 11. 2021.)

Durkheim, E., 1996: *Obrazovanje i sociologija*, Zavod za sociologiju Filozofskog fakulteta, Zagreb.

Elshaw, E., 2011: *The Limitations of Girls' Formal Education in Benin*, Diplomski rad, University of San Francisco.

Kritz, M. M., Gurak, D. T., 1989: Women's status, education and family formation in sub-Saharan Africa, *International Family Planning Perspectives* 15 (3), 100-105.

Lauwerier, T., Brüning, M., Akkari, A., 2013: La qualité de l'éducation de base au Bénin: la voix des acteurs locaux, *Recherches en éducation* (15), 120-136.

Lesourne, J., 1993: *Obrazovanje i društvo: izazovi 2000. godine*, Educa, Zagreb.

Magbonde, G. K., 2021: How Sub-Saharan African Countries Students Choose Where to Study Abroad: The Case of Benin, *Social Inclusion* 9 (1), 278-287.

Mahouli, M., Sanni, M. A., Gnoumou Thiombiano, B., Ahoussinou, C., Dougnon, V., 2020: Dynamics of onset of fertile life among adolescent girls in Benin, 1996-2017, *African Population Studies* 34 (1), 5062-5081.

Nejašmić, I., 2005: *Demografija: stanovništvo u prostornim odnosima i procesima*, Školska knjiga, Zagreb.

Sutherland-Addy, E., 2008: Gender Equity in Junior and Senior Secondary Education in Sub-Saharan Africa, World Bank, Washington D. C.

Šundalić, A., 2015: *Obrazovanje i društveni razvoj: rasprava o društvenom vrednovanju obrazovanja*, Svjetla grada, Osijek.

Tuwor, T., Sossou, M. A., 2008: Gender discrimination and education in West Africa: strategies for maintaining girls in school. *International Journal of Inclusive Education* 12 (4), 363-379.

Vendrely, M., 2021: Au Bénin, Patrice Talon réélu à la tête d'un pays plus divisé que jamais, <https://information.tv5monde.com/afrique/au-benin-patrice-talon-reelu-la-tete-d-un-pays-plus-divise-que-jamais-404415> (30. 11. 2021.)

Wantchekon, L., Klačnja, M., Novta, N., 2015: Education and human capital externalities: evidence from colonial Benin, *The Quarterly Journal of Economics* 130 (2), 703-757.

Welmond, M., 2002: Globalization viewed from the periphery: The dynamics of teacher identity in the Republic of Benin, *Comparative education review* 46 (1), 37-65.

Izvori

Africa-America Institute (AAI), 2015: State of Education in Africa Report 2015, <http://www.aaionline.org/wp-content/uploads/2015/09/AAI-SOE-report-2015-final.pdf> (14. 10. 2019.)

Britannica, n. d.: Benin, <https://www.britannica.com/place/Benin> (11. 11. 2021.)

Effectif des étudiants dans l'enseignement supérieur par sexe de 2006 à 2017, INSAE

Gouvernement de la République du Bénin, n. d.: Histoire, <https://www.gouv.bj/benin/histoire/> (30. 11. 2021.)

Gouvernement de la République du Bénin, n. d.: La géographie, <https://www.gouv.bj/benin/la-geographie/> (30. 11. 2021.)

Gouvernement de la République du Bénin, n. d.: Les Ministères, <https://www.gouv.bj/ministeres/> (30. 11. 2021.)

Human Development Index trends, 1990-2019, UNDP, 2020.

Indicateurs alphabétisation 2007 – 2015, INSAE

Indicateurs scolaires au niveau de l'enseignement primaire au Bénin de 2003 à 2017, INSAE

Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima, NN 12/09

Maps of the world, n. d.: Benin political map, <https://www.mapsofworld.com/benin/benin-political-map.html> (26. 1. 2022.)

Overseas Development Institute (ODI), 2011: Benin's progress in education: Expanding access and narrowing the gender gap, <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/11570.pdf> (14. 10. 2019.)

Recensement Général de la Population et de l'Habitation 2013, INSAE, 2016.

United Nations (UN), n. d.: Millennium Goals, <https://www.un.org/millenniumgoals/> (8. 1. 2021.)

United Nations (UN), n. d.: Sustainable Development, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/> (8. 1. 2021.)

United Nations (UN), 2015: The Millennium Development Goals Report 2015, [https://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20\(July%201\).pdf](https://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20(July%201).pdf) (10. 11. 2020.)

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), n. d.: Education day, <https://en.unesco.org/commemorations/educationday> (30. 12. 2021.)

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 2002: Education for All: Guidelines for Preparing Gender REsponsive EFA Plans, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000125231> (30. 12. 2021.)

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 2010: The Central Role of Education in the Millennium Development Goals, <https://inee.org/system/files/resources/190587eng.pdf> (8. 1. 2021.)

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 2012: World atlas of gender equality in education, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000215522> (14. 10. 2019.)

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 2017: UNESCO and Gender Equality in Sub-Saharan Africa,

http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/AFR/images/3781_15_E_web.pdf
(14. 10. 2019.)

United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF), 2015: *The Investment Case for Education and Equity*, [https://www.unicef.org/publications/files/Investment Case for Education and Equity FINAL.pdf](https://www.unicef.org/publications/files/Investment_Case_for_Education_and_Equity_FINAL.pdf) (14. 10. 2019.).

World Bank (WB), 2021: Benin Overview, <https://www.worldbank.org/en/country/benin/overview#1> (6. 11. 2021.)

World Bank Data, n. d.: Government expenditure on education, <https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GD.ZS?locations=BJ> (27. 1. 2022.)

World Bank Data, n. d.: World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org/> (30. 11. 2021.)

World Population Prospects: 2019 Revision, UN, 2019.

PRILOZI

Popis slika

Sl. 1. Milenijski ciljevi razvoja UN-a.....	6
Sl. 2. Održivi ciljevi razvoja UN-a.....	7
Sl. 3. Administrativna podjela Benina po departmanima	10
Sl. 4. Broj stanovnika Benina po departmanima 2002. i 2013. godine.....	11
Sl. 5. Dobno-spolna struktura stanovništva Benina 2020. godine.....	12
Sl. 6. BDP po stanovniku u Beninu 2010. – 2020. godine	13
Sl. 7. Javni izdatci za obrazovanje po djetetu u dobnoj skupini od 6 do 15 godina u Beninu u razdoblju od 1992. do 2006. godine	17
Sl. 8. Broj učenika uključenih u primarno obrazovanje u Beninu od 2003. do 2017. godine	18
Sl. 9. Broj djece u dobnoj skupini od 5. do 14. godine u Beninu 2005., 2010., 2015. i 2020. godine.....	18
Sl. 10. Spolna struktura učitelja u primarnom obrazovanju u Beninu od 2003. do 2017. godine.....	19
Sl. 11. Spolna struktura učenika uključenih u primarno obrazovanje u Beninu od 2003. do 2017. godine	20
Sl. 12. Broj studenata na državnim i privatnim fakultetima u Beninu od 2006. do 2017. godine	22
Sl. 13. Spolna struktura studenata na državnim fakultetima u Beninu od 2006. do 2017. godine.....	22
Sl. 14. Spolna struktura studenata na privatnim fakultetima u Beninu od 2006. do 2017. godine	23
Sl. 15. Broj mladih u dobnoj skupini od 20. do 24. godine u Beninu 2005., 2010., 2015. i 2020. godine.....	23
Sl. 16. Kretanje ukupnog broja učenika u osnovnoj školi u Hondjiju u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine	33
Sl. 17. Kretanje broja učenika po razrednim odjelima u osnovnoj školi u Hondjiju u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine.....	34
Sl. 18. Kretanje broja učenika i učenica po razrednim odjelima u osnovnoj školi u Hondjiju u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine	35
Sl. 19. Kretanje broja učenika i učenica u osnovnoj školi u Hondjiju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine.....	40
Sl. 20. Udio učenika i učenica u osnovnoj školi u Hondjiju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine..	41

Popis tablica

Tab. 1. Kretanje gustoće naseljenosti po departmanima u Beninu 1992., 2002., 2013. godine	11
Tab. 2. Kretanje HDI-ja u svijetu i Beninu od 1990. do 2019. godine.....	12
Tab. 3. Udio pismenog stanovništva u Beninu starijeg od 15 godina po departmanima od 2007. do 2015. godine.....	26
Tab. 4. Udio pismenog stanovništva Benina u dobnoj skupini od 15 do 24 godine po departmanima od 2007. do 2015. godine	27
Tab. 5. Mišljenja ispitanika o beninskom obrazovnom sustavu	30
Tab. 6. Broj učenika u osnovnoj školi u Hondjiju u pojedinim razrednim odjelima prema spolu od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine.....	32
Tab. 7. Dinamika kretanja broja učenika u osnovnoj školi u Hondjiju u razdoblju od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine.....	36
Tab. 8. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2009./2010. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju	37
Tab. 9. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2010./2011. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju	37
Tab. 10. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2011./2012. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju	38
Tab. 11. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2012./2013. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju	38
Tab. 12. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2013./2014. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju	39
Tab. 13. Dinamika kretanja generacije prvog razreda iz školske godine 2014./2015. kroz šestogodišnji ciklus obrazovanja u osnovnoj školi u Hondjiju	40
Tab. 14. Struktura učenika u osnovnoj školi u Hondjiju po spolu od 2009./2010. do 2019./2020. školske godine.....	42

Obrazac intervjuja za ispitanika 1

Cet entretien est réalisé dans le but de rédiger un mémoire de maîtrise à la Faculté des sciences naturelles et mathématiques de l'Université de Zagreb. Le mémoire est intitulée L'éducation comme ressource de développement: le cas du Bénin.

Le but de ce mémoire est de démontrer la faisabilité des Objectifs du Millénaire pour le Développement des Nations Unies. Dans ce mémoire, je traiterai de la question de l'éducation et de son importance en tant que moteur du développement de l'État.

En répondant aux questions suivantes, vous acceptez de faire partie de ce travail de recherche. Les informations recueillies seront utilisées dans la rédaction de thèse. Les participants participent volontairement et anonymement à la recherche. Seule la fonction (et non les noms personnels) des personnes participant à l'entretien sera indiquée dans le traitement de l'entretien.

Merci d'avance pour votre participation!

Maja Đaković, étudiante en géographie et histoire

1. Présentez-vous et décrivez votre fonction à l'école.

---

2. Parlez-nous de votre école. Où est-elle située, quand est-elle ouverte et à quel niveau d'enseignement appartient-elle (enseignement primaire ou secondaire)?

---

3. Quelle est la structure des enfants dans votre école (masculin/féminin)? Y a-t-il une différence dans le nombre d'enfants garçons et filles scolarisés?

---

4. Les enfants abandonnent-ils l'école? Quelles sont les raisons les plus courantes?

---

5. Quelles sont les conditions à l'école? De combien de salles de classe dispose-t-elle? Les conditions répondent-elles aux besoins éducatifs?

---

6. Quel est le nombre moyen d'enfants par classe?

7. Votre école dispose-t-elle de matériel pédagogique (tableau blanc, craie, cartes, etc.)? Si oui, de quoi dispose-t-elle.

---

8. L'État investit-il dans votre école? Y a-t-il des dons privés? Si oui, dans quelle mesure cela vous aide-t-il à améliorer les conditions de travail?

---

9. Quels défis rencontrez-vous dans votre travail?

---

10. Avez-vous remarqué des changements positifs dans le système éducatif béninois les cinq dernières années? Si oui, veuillez préciser lesquels.

---

11. A votre avis, dans quelle direction le Bénin devrait-il se développer? Dans quelles professions devra-t-il investir?

---

12. L'État travaille-t-il à la formation des éducateurs? Ont-ils une formation professionnelle de la part de l'État?

---

13. Combien d'enseignants enseignent dans votre école?

---

14. L'école influence-t-elle la vie communautaire dans votre milieu? Contribue-t-elle à son développement et de quelle manière?

---

15. Selon vous, l'éducation de la population peut-elle devenir la principale ressource de développement du Bénin? Expliquez votre réponse.

Obrazac intervjuja za ispitanika 2

Cet entretien est réalisé dans le but de rédiger un mémoire de maîtrise intitulée L'éducation comme ressource de développement: le cas du Bénin à la Faculté des sciences naturelles et mathématiques de l'Université de Zagreb.

Le but de cette thèse est de démontrer la faisabilité des Objectifs du Millénaire pour le Développement des Nations Unies. Dans cette thèse, je traiterai de la question de l'éducation et de son importance en tant que moteur du développement de l'État.

En répondant aux questions suivantes, vous acceptez de faire partie de ce travail de recherche. Les informations recueillies seront utilisées dans la rédaction de thèse. Les participants participent volontairement et anonymement à la recherche. Seule la fonction (et non les noms personnels) des personnes participant à l'entretien sera indiquée dans le traitement de l'entretien.

Merci d'avance pour votre participation!

Maja Đaković, étudiante en géographie et histoire

1. Présentez-vous et décrivez votre fonction à l'école.

---

2. Parlez-nous de votre école. Où est-elle située, quand est-elle ouverte et à quel niveau d'enseignement appartient-elle (enseignement primaire ou secondaire)?

---

3. Quelle est la structure des enfants dans votre école (masculin/féminin)? Y a-t-il une différence dans le nombre d'enfants garçons et filles scolarisés?

---

4. Les enfants abandonnent-ils l'école? Quelles sont les raisons les plus courantes?

---

5. Quelles sont les conditions à l'école? Da combien de salles de classe dispose-t-elle? Les conditions répondent-elles aux besoins éducatifs?

---

6. Quel est le nombre moyen d'enfants par classe?

---

7. Votre école dispose-t-elle de matériel pédagogique (tableau blanc, craie, cartes, etc.)? Si oui, de quoi dispose-t-elle.

---

8. L'État investit-il dans votre école? Y a-t-il des dons privés? Si oui, dans quelle mesure cela vous aide-t-il à améliorer les conditions de travail?

---

9. Votre école fait partie d'un grand projet international de Mary's Meals (Repas de Marie). Quand Mary's Meals sont-ils arrivés dans votre école et comment le projet a-t-il affecté la vie de vos enfants?

---

10. Quels défis rencontrez-vous dans votre travail?

---

11. Avez-vous remarqué des changements positifs dans le système éducatif béninois les cinq dernières années? Si oui, veuillez préciser lesquels.

---

12. A votre avis, dans quelle direction le Bénin devrait-il se développer? Dans quelles professions devra-t-il investir?

---

13. L'État travaille-t-il à la formation des éducateurs? Ont-ils une formation professionnelle de la part de l'État?

---

14. Combien d'enseignants enseignent dans votre école?

---

15. L'école influence-t-elle la vie communautaire dans votre milieu? Contribue-t-elle à son développement et de quelle manière?

---

16. Selon vous, l'éducation de la population peut-elle devenir la principale ressource de développement du Bénin? Expliquez votre réponse.

PRIPREMA ZA NASTAVNI SAT

PISANA PRIPREMA ZA NASTAVNI SAT GEOGRAFIJE		
Naziv nastavnog sata		Obrazovanost stanovništva kao razvojni resurs: primjer Benina
Razred		2. razred
Tip sata		Obrada (blok sat)
1. Odgojno-obrazovni ishodi nastavnoga predmeta - GEOGRAFIJA GEO SŠ A.B.2.1. Učenik analizira utjecaj globalizacije na razvoj gospodarstva i društva na različitim prostornim razinama.	Ishodi učenja	Zadaci kojima ću provjeriti ishode učenja u završnom dijelu sata
	– objašnjava utjecaj globalizacije na pojedine djelatnosti i ekonomiju znanja – analizira ulogu ekonomskih integracija i međunarodnih organizacija u svijetu na primjeru obrazovanja – objašnjava kako obrazovna struktura stanovništva utječe na razvoj države	Kako globalizacija utječe na ekonomiju znanja? Koja je uloga ekonomskih integracija i međunarodnih organizacija na obrazovanje? Obrazloži na primjeru. Kako obrazovna struktura stanovništva utječe na razvoj države? Obrazloži na primjeru Benina.
2. Povezanost s očekivanjima MPT učiti kako učiti	uku A.4/5.2. Primjena strategija učenja i rješavanje problema Učenik se koristi različitim strategijama učenja i samostalno ih primjenjuje u ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanju problema u svim područjima učenja. Učenik povezuje novo znanje i vještine s prethodnim znanjima i iskustvima. uku A.4/5.4. Kritičko mišljenje Učenik samostalno kritički promišlja i vrednuje ideje. Pri razmatranju problema obrazovnog sustava Benina učenik koristi vlastite argumente u raspravi.	
3. Povezanost s očekivanjima MPT osobni i socijalni razvoj	osr B.4.1. Uviđa posljedice svojih i tuđih stavova/postupaka/izbora. Učenik uviđa važnost odgovornog ponašanja i utjecaja koje ono ima na druge kroz shvaćanje kulturoloških obrazaca ponašanja ljudi u Beninu. osr C.4.2. Upućuje na međuovisnost članova društva i proces društvene odgovornosti. Prepoznaje i analizira važnost različitih skupina te njihovu ulogu i odgovornost u društvu na primjeru položaja ženske djece u Beninu.	
4. Povezanost s očekivanjima MPT IKT	ikt D.4.2. Učenik argumentira svoje viđenje rješavanja složenoga problema s pomoću IKT-a Učenik samostalno analizira probleme i određuje uzroke i posljedice specifičnih pojava u beninskom sustavu obrazovanja koristeći se digitalnim materijalima.	
5. Povezanost s očekivanjima drugih MPT-a i/ili odgojno-obrazovnim ishodima drugih nastavnih predmeta		
Tijek nastavnog sata		
Etape sata	Cilj etape	Aktivnosti učenika

<p>linijskih dijagrama na primjeru kretanja BDP- i HDI-a. Učenici razvijaju vještinu interpretiranja trakastog dijagrama dobnno-spolne strukture stanovništva i kružnog dijagrama na primjeru gospodarske strukture stanovništva Benina.</p> <p>Učenici razvijaju vještinu interpretiranja kružnog dijagrama na primjeru obrazovne strukture Benina.</p> <p>Učenici razvijaju vještinu interpretiranja video sadržaja. Učenici razvijaju vještinu kritičkog razmišljanja pri razmatranju problema obrazovnog sustava Benina. Učenici samostalno analiziraju probleme i određuju uzroke i posljedice specifičnih pojava u beninskom sustavu obrazovanja koristeći se digitalnim materijalima. Učenici prepoznaju i analiziraju važnost različitih skupina te njihovu ulogu i odgovornost u društvu na primjeru položaja ženske djece u Beninu kao i važnost odgovornog ponašanja i utjecaja koje ono ima na druge kroz shvaćanje kulturoloških obrazaca ponašanja ljudi u</p>	<p>Učenici analiziraju linijski dijagram kretanja BDP-a Benina te linijski dijagram prikaza promjene Indeksa društvenoga razvoja kroz godine. Također analiziraju trakasti dijagram dobnno-spolne strukture stanovništva i kružni dijagram strukture po sektorima djelatnosti. Za vrijeme analize učenici odgovaraju na sljedeća pitanja:</p> <p>Kako se kretao BDP Benina kroz godine? Dolazi li do pozitivnih promjena u kvaliteti života ljudi u Beninu? Po čemu to zaključujete? Kakva je dobnno-spolna struktura stanovništva? Kojim djelatnostima se bavi većinsko stanovništvo Benina?</p> <p>Učenici će moći primijetiti rast BDP-a (koji je i dalje nizak), uočiti će da dolazi do postupnih pozitivnih promjena u kvaliteti života (povećava se očekivano trajanje života ljudi, smanjuje se udio nepismenih, bilježi se rast BDP-a). Pri analizi dobnno-spolne strukture stanovništva učenici će zaključiti da Benin ima izrazito mlado stanovništvo (široka baza „piramide“) i visoki natalitet. Također će primijetiti visok udio ljudi koji se bavi djelatnostima primarnog sektora. Nakon analize ovih dijagrama učenici odgovaraju na pitanja:</p> <p>Koje su posljedice ovakvih kretanja? Možete li zaključiti kakva je obrazovna slika Benina?</p> <p>Učenici će moći zaključiti da je gospodarstvo na svjetskoj razini slabo razvijeno, da najveći dio stanovništva živi od primarnog sektora, da Benin ima izrazito mlado stanovništvo i povezat će to s obrazovnom strukturom stanovništva. Učenici će pretpostaviti da je obrazovna struktura stanovništva Benina nepovoljna, da je velik broj neobrazovanih, da zemlja ne prati (odnosno ne može pratiti) obrazovne zahtjeve koje pred njih stavlja današnje razvijeno društvo.</p> <p>Učenici analiziraju kružni dijagram prikaza obrazovne strukture Benina te odgovaraju na nastavnikovo pitanje: Kako obrazovna struktura djeluje na perspektivu razvoja Benina?</p> <p>Učenici će moći zaključiti da trenutno stanje u obrazovnoj strukturi stanovništva ne može doprinijeti jačem razvoju Benina, da je potrebno ulagati napore da se broj mladih sa završenim sekundarnim obrazovanjem poveća, da je udio onih s višim stupnjem obrazovanja premalen da bi država mogla pratiti razvojne trendove u svijetu.</p> <p>Učenici slušaju nastavnikovo izlaganje o strukturi obrazovnog sustava u Beninu. Učenici gledaju dva videa na YouTube-u, Dom Ivana Pavla II – isječak iz filma Lica puna nade (https://www.youtube.com/watch?v=Z_VDJGJRLuU) i studentski život – isječak iz filma Lica puna nade (https://www.youtube.com/watch?v=uuPy-MEbTN0). Učenici odgovaraju na pitanja:</p> <p>Kakav je položaj djevojčica kada je riječ o pristupu obrazovanju u odnosu na dječake? Zašto je važno raditi na tome da se ženskoj djeci omogući pristup obrazovanju? Kako udio obrazovanih i neobrazovanih žena može utjecati na demografska kretanja države i kvalitetu života ljudi? S kojim se problemima susreću mladi ljudi koji žele nastaviti svoje školovanje na fakultetima nakon završene srednje škole?</p> <p>Očekuje se da učenici pristupe kritičkoj analizi video isječaka te raspravljaju o problemima u obrazovnom sustavu Benina. Učenici će moći povezati važnost obrazovanja djevojčica s napretkom društva (ekonomsko osnaživanje žena, poboljšanje zdravstvenih uvjeta, smanjivanje stope siromaštva, kasnije stupanje u brak koje dovodi i do kasnijeg rađanja djece, ...) Učenici će moći detektirati razloge zbog kojih mnogi mladi ljudi ne mogu započeti s tercijskim obrazovanjem, poput siromaštva, udaljenost fakulteta od mjesta stanovanja, ...)</p>
--	---

	<p>Beninu (na primjeru položaja ženske djece). Učenici uče o procesima utjecaja međunarodnih organizacija.</p> <p>Učenici razvijaju vještinu kritičkog razmišljanja i zaključivanja. Učenik povezuje novo znanje i vještine s prethodnim znanjima i iskustvima.</p>	<p>Učenici slušaju nastavnikovo predavanje o Milenijskim i Održivim razvojnim ciljevima UN-a. Učenici promatraju grafički prikaz s popisom ciljeva i raspravljaju o pojedinim ciljevima te važnosti njihove provedbe. Učenici analiziraju grafički prikaz koji prikazuje rezultate nakon provođenja Milenijskih ciljeva te ocjenjuju njihovu uspješnosti.</p> <p>Učenici odgovaraju na pitanje: Je li obrazovanost stanovništva najvažniji razvojni resurs neke države? Objasnite na primjeru Benina. Učenički kritički pristupaju ovom pitanju i iznose vlastite stavove o temi.</p>
Završni dio sata	<p>primijeniti naučeno</p> <p>formativno vrednovati</p>	<p>Kako bi se provjerila usvojenost odabranih ishoda, učenici pismeno odgovaraju na pitanja: Kako globalizacija utječe na ekonomiju znanja? Koja je uloga ekonomskih integracija i međunarodnih organizacija na obrazovanje? Obrazloži na primjeru. Kako obrazovna struktura stanovništva utječe na razvoj države? Obrazloži na primjeru Benina.</p> <p>Učenici prezentiraju svoje zaključke i odgovore na pitanja te ih komentiraju zajedno s nastavnikom. Nastavnik će pregledati bilješke učenika te na sljedećem satu dati povratnu informaciju o uspješnosti usvajanja odabranih ishoda.</p>

Plan školske ploče

Obrazovanost stanovništva kao razvoj resurs: primjer Benina

Benin

- Zapadna Afrika
- Togo, Burkina Faso, Niger, Nigerija; Gvinejski zaljev
- 15. st. Portugalci
- Kraljevstvo Dahomej
- 19./20. st. Francuska Zapadna Afrika
- 1960. neovisnost
- uvođenje socijalizma, od 90-ih demokracija
- izrazito mlado stanovništvo
- obrazovanje: pitanje dostupnosti i jednakosti obrazovnih šansi, razlike dječaci/djevojčice, nedovoljno uređena obrazovna politika

Međunarodne organizacije i obrazovanje

- UN → Milenijski i Održivi razvojni ciljevi
- razni projekti i organizacije

Nastavne metode i oblici rada: metoda razgovora, neizravna grafička metoda, samostalni rad, frontalni rad

Nastavna sredstva i pomagala: računalo, PPT prezentacija, zidna karta Afrike, školski geografski atlas, grafički prilozi (tematska karta ukupne stope fertiliteta u svijetu, tematska karta stope prirodne promjene po državama, tematska karta broja umrle djece mlađe od jedne godine na 1000 živorođenih, tematska karta prosječne starosti stanovništva po državama, tematska karta očekivanog trajanja života po državama, tematska karta kolonizacije Afrike, linijski dijagram kretanja BDP-a Benina, linijski dijagram prikaza promjene Indeksa društvenoga

razvoja Benina, trakasti dijagram dobno-spolne strukture stanovništva Benina, kružni dijagram strukture stanovništva Benina po sektorima djelatnosti, kružni dijagram obrazovne strukture stanovništva Benina, grafički prikaz popisa Milenijskih i Održivih razvojnih ciljeva UN-a), udžbenik

Popis literature i izvora za učitelja/nastavnika

Literatura:

Brossard, M., Foko, B., Fevre, C., Gall, C., 2009: *Le système éducatif Béninois: Analyse sectorielle pour une politique éducative plus équilibrée et plus efficace*, World Bank, Washington D. C.

Elshaw, E., 2011: *The Limitations of Girls' Formal Education in Benin*, Diplomski rad, University of San Francisco.

Lončar, J., 2018: *Geografske osnove globalizacije*, Zagreb.

Matas, M., 1998: *Metodika nastave geografije*, drugo izdanje, Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb.

Izvori:

Gouvernement de la République du Bénin, n. d.: Histoire, <https://www.gouv.bj/benin/histoire/> (30. 11. 2021.)

Gouvernement de la République du Bénin, n. d.: La géographie, <https://www.gouv.bj/benin/la-geographie/> (30. 11. 2021.)

Gouvernement de la République du Bénin, n. d.: Les Ministères, <https://www.gouv.bj/ministeres/> (30. 11. 2021.)

World Bank Data, n. d.: World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org/> (30. 11. 2021.)

World Population Prospects: 2019 Revision, UN, 2019.